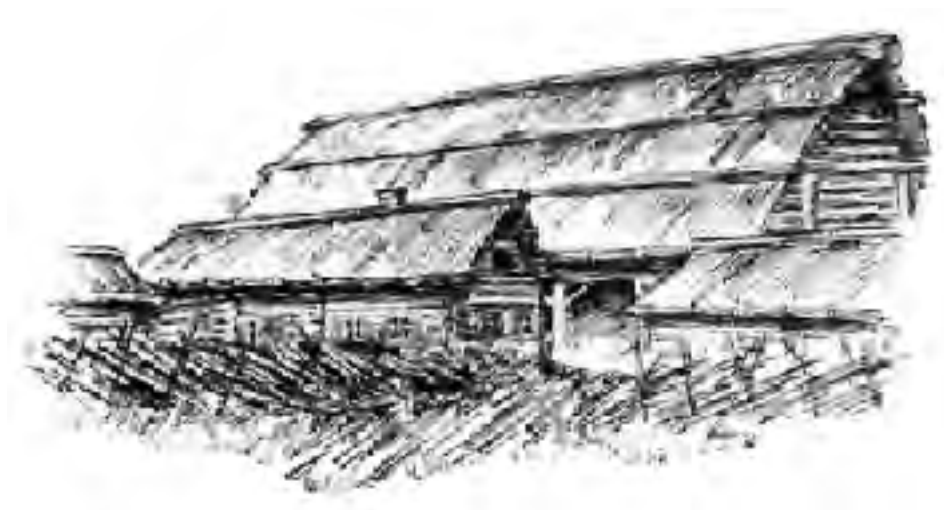


# Paabolaiset



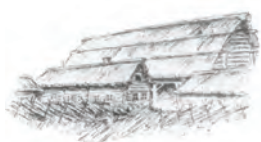
Paavolaisten sukuseura ry:n

jäsenlehti numero 38

joulukuu 2012

## Lehden sisältö

		Sivu
Pääkirjoitus	Pekka Paavolainen	3
Paavolaiset Venäjällä kesällä 2012	Useita kirjoittajia	4
Hallikauppiaan perhe – Loikkasen Paavolaiset osa 5	Vappu Anttila	12
Esteri Aatamintytär Paavolainen ja Suojelusenkeli	Pentti Paavolainen	16
Minä olen Paavolainen – Ajatuksia sukunimestä	Tiina Paavolainen-Hautala	24
Kokkolan jalkapallo ja Paavolaisten neljäs polvi	Voitto Kentala	26
Sukuseuran johtokunnan yhteystiedot		29
Ikäongelmia	Erkki Koskimäki	30
Esine, joka tarttui mukaan – Nysä veitsi	Leena Kivilä	31
Sukuseuran johtokuntaan uutta verta	Juha Paavolainen	32
In Memoriam Maj-Liisa Paavolainen	Matti Paavolainen	34
In Memoriam Tapio Paavolainen	Leena Kivilä	36
In Memoriam Jaakko Ilonen	Liisa Ilonen-Teivonen	37
Sihteerin palsta	Helena Paavolainen	38
Sukukokouksen pöytäkirja		40
Runoja ja tarinoita	Paula Koskimäki, Lotta Suutarla	42



## Paavolaiset

### Paavolaisten Sukuseura ry:n jäsenlehti numero 38 marraskuu 2012

#### Toimitus

Päätoimittaja: Pentti Paavolainen\*  
Toimitus:

Saka Paavolainen: 050 5997 902  
[paavolainen.saka@gmail.com](mailto:paavolainen.saka@gmail.com)  
Paula Koskimäki: 040 583 2699  
[paula.koskimaki@koskimaki.fi](mailto:paula.koskimaki@koskimaki.fi)

Toimitussihteeri,  
taitto ja ulkoasu  
Ilona Koskimäki  
Kortteentie 3 C 11, 33800 Tampere  
p. 040 837 5012  
[ilona.koskimaki@uta.fi](mailto:ilona.koskimaki@uta.fi)

Paino: Unigrafia

\*Yhteystiedot johtokunnan yhteystiedoissa lehden sivulla 29.

ISSN 1457-9316  
Kansi: Paavolaisten kantatalo  
Vuottaalla 1850-luvulla  
Hinta: 2 euroa

# PÄÄKIRJOITUS

## Sukukokous Pietarissa – esi-isien kauppapaikoilla

Juna ei jyskyttänyt kohti Pietaria, vaan meni nopeasti ja melko tasaisesti viime kesäkuun lopulla vieden Sukuseuramme jäsenet sukukokoukseen Pietariin. Junassa tapasimme uusia ja vanhoja sukumme aktiiveja. Vilkas puheensorina ja pikkuhiljaa lisääntyvät mie- ja sie-sanat kuuluivat meille varatuilla paikoilla.

Toki tulli ja muut virkailijat kävivät useammankin kerran kysymässä meiltä passeja ja viisumeita. Mutta ei se haitannut koska meillä oli paperit kunnossa ja matka joutui lupsakasti.

Pentti ja Vesa-Pekka olivat meitä vastassa ja bussilla teimme kiertoajelun vanhan Nevanlinnan kaupungin paikalla ja tutustuimme Pietarin lukuisiin nähtävyyksiin mm. Iisakin kirkkoon.

Miksi mainitsen esi-isiemme kauppapaikoista? Kivennavalta oli vain reilu 30 kilometriä Pietariin ja ollessamme autonominen osa Venäjää oli luonnollista käydä kaupalla Viipuria paljon lähempänä olevassa Pietarissa. Eihän Suomen ja

Venäjän välillä ollut ”oikeaa” vartioitua rajaa ennen kuin 1917 jälkeen, kun Suomi itsenäistyi ja vallankumous Venäjällä oli saatettu loppuun. Olihan rajan paikka toki muuttunut moneen kertaan. Samoin puhuttiin, että Pietari oli ”savolaisten Amerikka”. Jopa Hämeen järvistä vietiin mm. rapuja Pietarin herkkupöytiin. Eli Pietari oli ja on suurkaupunki.

Pidimme sukukokouksen sääntöjen määräämissä puitteissa ja saimme uuden kunniajäsenen. Hän on Raija Valonen Lahdesta.

Lauantaipäivä oli retkipäivä. Pentti vei toisen porukan Kivennavalle katsomaan vanhoja kotipaikkoja, sillä



olihan mukana useita sellaisia sukulaisia, jotka eivät olleet Kivennavan kylissä käyneet.

Toinen ryhmä tutustui Pietariin Vesa-Pekan johdolla jalkaisin, jolloin näimme Nevski Prospektin ja kaikki muut ”must-jutut” Pietarista. Kuljimme myös metrolla Nevan alitse. Haluankin kiittää kumpaakin retkenvetäjää erinomaisesti onnistuneesta tutustumisretkestä.

Kokemuksena Pietarin kautta tehdystä sukukokousretkestä voin todeta, että hyvä juttu. Mutta kuinka saamme lisää väkeä mukaan sukukokoukseen vanhoille kotiseuduille, siinäpä kysymys.

Mennäänkö bussilla, laivalla vai junalle, sitä on nyt neljä-viisi vuotta aikaa mieltä. Sitä ennen pidämme kaksi sukukokousta kotimaassa, vuosina 2014 ja 2016. Sitten vasta 2018 takaisin Karjalan kunnalle.

**Pekka Paavolainen**  
suvun esimies

”Kannattaa kuulua sukuun – vaikka kahteenkin”

# Paavolaiset Venäjällä

Paavolaisten sukuseuran sukukokous järjestettiin kesä-heinäkuussa 2012 Pietarissa. Kokoustamisen lisäksi matkalaiset tutustuivat viiden miljoonan asukkaan kaupungin tarjoamiin nähtävyyksiin ja vierailivat sukumme syntysijoilla Kannaksella.



*Iisakin kirkko kuuluu Pietarin suosituimpiin nähtävyyksiin. Kuva: Pekka Paavolainen*



# kesällä 2012

## Matka Pietariin ja Karjalaan 29.6.–1.7.2012

Tämä oli ensimmäinen matkani Venäjälle. En tiennyt mikä minua odotti, enkä edes miettinyt asiaa, ennen kuin äitini Hanna käski minua pakkaamaan tavarat.

Aamulla 29.6.2012 taksi haki meidät kotoamme Espoosta ja kuljetti Helsingin rautatieasemalle. Nousimme Allegro-junan kyytiin. Ajatukset pyörivät päässäni: millaista Venäjällä on, millainen on mummin kotiseutu. Oli outoa matkata ventovieraitten ihmisten kanssa, jotka olivat kaukaisia sukulaisia. Junamatka sujui hyvin ja se oli yllättävän nopea.

Pietarissa meitä oli vastassa bussi ja paikallinen opas, joka puhui suomea vahvasti murtaen. Bussi kuljetti meitä ympäri kaupunkia ja samalla oppaamme kertoi Pietarista ja sen historiasta. Pysähdyimme lahjatarvikekauppaan, jossa myytiin matkamuistoja ja koruja. Aikuiset saivat myös maistella venäläistä vodkaa.

Iltapäivällä pääsimme hotelliin. Söimme illallista hotellin buffetissa. Isäni Mika vei

minut ja veljeni kaupunkiin kiertelemään. Pietarissa asui selvästikin enemmän ihmisiä kuin Helsingissä. Kävelimme paikalliseen kauppakeskukseen. Pietarissa oli paljon samoja kauppoja kuin Suomessa.

Seuraavana aamuna minibussi ajoi hotellimme eteen. Tiukkaa teki, mutta kaikki mahtuivat kuitenkin kyytiin ja bussimatka alkoi. Ajoimme huonokuntoisia moottoriteitä pitkin Karjalan kannakselle.

Ensimmäisenä kävimme katsomassa Lintulan luostaria. Olisi ollut mukavaa pysähtyä pidemmäksi aikaa kunnostettavana olevan luostarin lähelle. Minulle kerrottiin, että isoäitini Armi Aurin kotitalo oli ollut lähistöllä.

Jatkoimme kuitenkin nopeasti matkaamme Vuottaalle. Vuottaalla söimme eväämme ja tutkimme ympäristöä. Osa taloista oli ränsistyneitä, ja tiet olivat todella huonossa kunnossa, mutta maisemat olivat upeat. Paavolaisten suku on kuulemma lähtöisin

Vuottaalta. Sääli ettei vanhoja taloja ollut enää. Oli mielenkiintoista kuunnella tarinoita, miten ihmiset olivat ennen asuneet siellä.

Vuottaan jälkeen vuorossa oli Kivennapa. Kivennavalla kävimme katsomassa Katri Paavolaisen hautakiveä, joka on ainoa säilynyt hautakivi. Muut hautakivet oli tuhottiin sodan jälkeen. Kirkkomäellä oli sijainnut Kivennavan kuudes kirkko, hautausmaa ja sankarivainajien leposija.

Päivän päätteeksi bussi kuljetti meidät Terijoelle. Terijoella oli upea ranta, mutta emme kuitenkaan pysähtyneet sinne uimaan. Kiertelimme hieman ja sitten olikin jo aika palata takaisin hotellille.

Matka oli mieleenpainuva. Oli hienoa nähdä mistä sukujuureni ovat. Olisi mielenkiintoista nähdä millainen Karjalan kannas oli ennen sotaa. Kiitos kaikille matkajärjestäjille ja muulle matkaseuralle!

**Emma Komusaari**

Paavolaiset Venäjällä kesällä 2012

# Päivä Pietarissa

## eli miten tutustuin suurkaupunkiin yhdessä päivässä kävelen.

Minulla oli ilo olla viime kesänä mukana sukuseuramme matkalla, joka tällä kertaa ulottui Pietariin asti. Itse sukukokous pidettiin jo saapumisiltana, joten lauantai oli varattu retkiin: osa väestä lähti bussilla tavoittamaan Kannaksen kylä ja Paavolaisten entisiä kotiseutuja.

Toinen joukko lähti rohkeasti jalkaisin liikkeelle tarkoituksena nähdä ja kokea Pietaria lähietäisyydeltä. Oppaaksi saimme kaupunkia ja sen elämäntapaa hyvin tuntevan Vesa-Pekka Paavolaisen, joka on sekä asunut että työskennellyt siellä.

Siis matkaan!

Heti aamiaisen jälkeen reipas joukkomme aloitti taivalluksensa Pietarin leveää ja vilkkaasti liikennöityä valtavyylää Nevski Prospektia pitkin, jonka jalkakäytävätkin ovat paikoitellen väljät sekä paikallisten että turistien vaeltaa.

Kamerat räpsähtelivät ja päät kääntyivät Vesa-Pekan viittoillessa milloin mitään nähtävää kohti ja samaan tahtiin tuli kertomuksia sikäläisestä elämänmenosta.

Rauhalliseen tahtiin kävelen ja eri nähtävyyksillä pysähdellen tavoitimme jo aamupäivän aikana Katariina toisen patsaan, Nevskin varrella olevat Jelisejevin talon mahtavan herkkukaupan ja Gostinyi dvor- tavaratalon (tämän tosin vain kadun toiselta puolelta). Pitkin kadun vartta saattoi nähdä mitä hienoimmin varusteltuja liikkeitä ja toisaalta aikanystyneenkin näköistä rakennuskantaa; mutta valtaisa vaurastuminen ja entisen loiston palauttaminen siellä on käynnissä.

Näimme (ulkopuolelta toki) erinäisiä kulttuurirakennuksia: Taiteiden aukion reunoilla saatoimme nähdä teatterin, konserttisalin ja venäläisen taiteen museon... puiston keskellä kirjailija Puskinin patsas muistutti kaupungin valtavasta kulttuuritarjonnasta, johon tutustumme ehkä toisella kertaa. Sillä me jatkoimme matkaamme.

Kirkko veren päällä ja sen turistirihkamakaupat ohitimme sulavasti jatkaaksemme kohti Mars-kenttää, jonka keskellä palava ikunen tuli tuntui vähän vaatimattomalta ellei suorastaan hylätyltä.

Vieressä odotti kuitenkin vasta entistetty pietarilaisten rakastama Kesäpuisto, jonka viehättävässä kahvilassa nautimme virvokkeita ja lepuutimme jalkojamme.

Puisto vanhoine puineen, hohtavine marmoripatsaineen ja suihkulähteineen teki kyllä vaikutuksen. Ihastellen kuljin pietarilaisten keskellä, jotka tuntuivat nauttivan kaupunkinsa "helmestä".

Siellä saimme myös ihastella kermakakumaista hääparia seurueineen, näitä tuli vastaan useamminkin. Oppaamme valisti paikallisista häätavoista: parin on käytävä seitsemällä Pietarin nähtävyydellä hääpäivänään. Niillähän meidänkin reittimme kulki, eipä ihme, että näimme useammankin komean hääseurueen.

Puiston rauhasta kohti siltaa, joka ylitti Nevan ja johdatti meidät Pietari-Paavalin linnoitukselle, museosaarelle, jossa riittäisi ihmeteltävää pidemmäksikin aikaa. Me suoritimme tunnissa tärkeimmät nähtävyydet

## Paabolaiset



*Yhteinen illallinen syötiin Vesa-Pekan kantaravintolassa, Kultaisessa Pippurissa (Zolotoj Pepets). Ruoka ja tunnelma olivat erinomaiset. Kuvassa toisena vasemmalta uusi kunniajäsen Raija Valonen. Etualalla venäläiset zakuskat. Kuva: Pekka Paavolainen*

ja sitten oli eväiden aika! Voin vakuuttaa, että monen tunnin taivaltaminen ja kaikenlaisen uuden näkeminen tuo ruokahalua. Kylläpä eväät maistuivat siinä penkillä istuskellessa raikkaassa ulkoilmassa, ja teki niitä jalkojakin mieli lepuuttaa.

Loppupäiväksi jakauduimme: jotkut halusivat parhaille matkamuistoapajille, joiltakin oli Palatsiaukio näkemättä, jotkut kaipasivat jo hotelliin. Minä halusin vielä muutaman muun kanssa nähdä yhden Pietarin upeimmista paikoista: valtavan Palatsiaukion, jonka toisella laidalla on Talvipalatsi ja toisella pääesikuntarakennus, keskellä Aleksanterin pylvä, valtava graniittipilari

Kaikki niin suurta ja mahtavaa, että kovin pieneksi tunti siinä itsensä. Se oli hieno päätös päivälle Pietarissa.

Mukava seura, hyvä opastus ja suotuisa sää, siinäpä resepti onnistuneelle reissulle!

matkalla kävi **Leena Paavolainen**



*Reissulaiset puistossa. Pietarin Pekka toinen oikealta, kuvan otti Tampereen Pekka*



Paavolaiset venäjällä kesällä 2012

## Kivennavan maisemat ja tiet kesällä 2012 Pikkubussin etupenkiltä katsoen

Kivennavalle pääsee myös Pietarista käsin. Silloin ajetaan Suuren Nevan ja Pienen Nevan ylitse, Petrogradin kaupunginosan lävitse ja sitten vasemmalle pitkin rannikkoa kohti Siestarjokea, Sestrotsia.

Pikkubussin kaikki 20 paikkaa ovat täynnä. Kuljettaja oli pietarilainen, nimeltään muistaakseni Volodja. Emil Komusaari päätettiin ylentää 12-vuotiaaksi ja hän tuli etupenkille, avustajaksi karttoja ja lunttilappuja selaavalle oppaalle eli allekirjoittaneelle.

Pietari laajenee myös pohjoisen puolelle ja moottoritie tulee kulkemaan pitkin rantaa, mutta sisämaan puolellekin nousee rivikau-palla leveitä kerrostaloja, vähintään 10-20 kerrosta, kaikista näköala Suomenlahdelle Kronstadtin padon ylitse. Suuret tietyömaat risteilevät hiekkaisessa tasaisessa maisemas-sa. Yksi liittymistä johtaa padolle, toisen kautta on tarkoitus rakentaa Pietarille ohitus-tie meren puolelta, joka sivuaa Vasilinsaarta.

Ennen pitkää ollaan Kuokkalassa ja sitten Ollilassa. Sieltä nouseaan Rajajoen vartta Hötsölään ja sitten pysähdytään Joutselässä Heikki Antinpoika Paavolaisen kievari- ja kauppatalon entisellä kohdalla.

Mikä on muuttunut sitten viimekertaisen retken? Enemmän on valmiiksi saatettuja ta-loja ja vähemmän keskeneräisiä. Eikä taloissa ole niin paljon kummallisia torneja ja erkke-reitä, vaan ne näyttävät enemmän tavallisten ihmisten, keskiluokan taloilta. Talot ja pihat ovat hoidetumpia, kukkia, vihanneksia ja autoja. Jättiputkea edelleen on, mutta on myös kohtia, jossa sitä oli teiden vieriltä leikattu.

Joutselästä matka jatkui kohti Lintulaa, mutta sitä ennen on se älyttömän sekava ris-teys, jossa ei ole kunnolla viittoja. Aiemmin matkoilla ruorissa on ollut kokeneita Kan-naksella pyörineitä suomalaisia tilausbussien kuljettajia. Nyt oli pietarilainen Volodja, joka ei tuntenut tätä maaseudun kolkkaa. Mutta hänellä oli GPS-laite, ja kun vertailimme kart-toja ja varsin hyvin toimivan navigaattorin

tietoja, onnistuimme 95-prosenttisesti.

Lintulan luostarin mäkeä kävimme katso-massa. Siellä oli vielä muutama vuosi sitten ollut pystyssä vanha trapeza-rakennus, kaksi-kerroksinen hirsitalo. Se oli nyt purettu, mutta Lintulan (Ogonjokin) luostarin elpyminen on alkanut. Tiellä oli kaksi miestä perinteisellä tavalla veistämässä hirsiiä. Niitä he latovat kirkon kivijalan päälle, kerroksia on jo muu-tamia, kirkkotila nousee, pihalla oli jo pienten kellojen rivi, jolla voitiin hetkipalveluksia kuuluttaa.

Ajoimme suorinta tietä Kivennavan kir-kolle, jossa myös oli valintamyymälän lisäksi selvästi torikauppaa ja muutakin elävyyttä. Vanhan päätien yli jatkoimme Vuottaalle eli Kirillovskojeen. Sinne navigaattori olisi halunnut neuvoa joitain kaukaisia asfalttiteitä pitkin. Jouduin vakuuttamaan kuljettajalle, että siellä on käyty ja reitti on selvä. Mutta kun tie Vuottaalle on edelleen mahdotonta perunakuoppaa, oli pakko ajaa hitaasti, ja itseltänikin meinasi usko loppua, vaikka olen-han siitä ainakin viisi kertaa kulkenut.

Päätimme pitää lounaspaussin Vuottaan bussipysäkin kohdalla. Pysäkki näytti siltä, että Rautuun menevä bussi ei tulisi vielä pitkään aikaan, joten pikkubussi pysäköitiin siihen. Hotellin herkulliset lounaseväätsäit-uitivat ja roskat kerättiin takakonttiin. Vaikein-ta oli naisten löytää metsänreunaa itselleen, taloja kun oli pitkin päätietä. Suur-Kultala, jonka pihalla viimeksi skoolasimme ja valo-kuvasimme itsemme, oli paikallaan, mutta se näytti olevan vielä vanhassa maalissa.

Vuottaalla käveltiin ylös mäelle, jonka rinteellä suvun kantatilan päärakennus (tämän lehden kannessa) on sijainnut. Mäen huipulla, jossa vanhat tiet ovat ristenneet, on lampi, Tisaluoma. Sen vieressä on Vihtori Paavolai-sen perhekunnan talo, jota jo aiemminkin on käyty katsomassa. Siitä on jäljellä ainakin al-kuperäisiä ulkorakennuksia. Kylässä selvästi asuttiin ja Vuottaan niitty oli edelleen niittynä,

sitä ei ollut jaettu viljeltäviksi pelloiksi.

Iltapäivä aloitettiin Kivennavan (Pervomajskojen) keskustasta. Pysäköintipaikalla kirkonmäen edessä oli kirpputoripöytiä, mutta pikkubussilla pääsimme sivukautta ylös kulttuuritalon tasalle. Kirkon kulmakivet ja Katri Paavolaisen (s Kääpä), Raivolan Aatami Paavolaisen lesken, hautakivi oli paikoillaan, ja sen edessä kukkasia. (ks. myös sivu 16)

Vienolan kohdalla oleva Pervomajskojen sairaala ja niin myös Vienolan pihan alue tuntui peittyneen yhä rehevöityvän puuston taakse.

Iltapäivän ruuhkat päätiellä hidastivat käyntiä muissa kylissä. Ajoimme tuttuja reittejä Kaukolempiälän ohitse ja kävimme kääntymässä Kanneljärven kirkolla. Sieltä jatkoimme Kuuterselän komeitten maisemien kautta alas Raivolaan ja sieltä Vammelsuuhun.

Vihdoin aukesi meri ja Terijoen upea ranta eteemme Tyrisevän kylän kohdalla. Pirkko Ristolainen kertoi Terijoesta niin pikkutyttöjen muistojen, kuin hyvien tietojensa perusteella. Eikä Suomenlahden ranta koskaan jätä tekevä vaikutusta.

Antti Paavolaisen kauppatalo on edelleen paikallaan, lähellä Gelios-hotellia jossa edellisellä matkalla yövyimme. Mutta niin oli Terijoen päätien risteyksessä edelleen myös se Leninin patsas, joka viittaa kädellään länteen päin. Hän tarkoittaa: ”na magazine”, kuten venäläinen kollegani kerran vitsaili. Käsi näyttää tietä Paavolaisten kaupalle.

Seuraavalla kerralla täytyy taas varata aikaa enemmän itse Terijokea (Zelenogorskia) varten. Osa ehti käydä Terijoen ortodoksis-kirkossa, osa tehdä pikaisen kävelyretken rantaan huomataksaan, miten pääkäytävä on ennallaan, enemmän vain kioskeja, värikäämpää elävämpää. Mutta heti siitä itään, rannalla on luksusta edustava rantahotelli ja venesatama: ”Terijoki Yacht Club”. Suomenkielinen nimi sopii paremmin englantilaisen nimen kanssa. Ehkä tarkoituksena on houkuttella suomalaisiakin sinne: kunhan vain kaikki järjestelyt vielä entisestään helpottuvat.

Paluu Pietariin oli Volodjalta todellinen

mestarinäyte. Ruuhka lauantai-iltana kaupunkiin ajaessa vain kasvoi ja kun lähestyimme hotelli Oktjabrskajaa jouduimme monta mutkaa seisomaan ruuhkassa ja pujottelemaan Vosstannaja-aukion liikenneympyrässä.

### Aika muuttuu

Aika, ei vain ajosuunta, on muuttunut sukuseuran itsensä kannalta: mukana ei ollut enää montakaan, jotka olisivat Kivennavalla tai luovutetulla Kannaksella syntyneitä, edes lapsina lähteneitä. Perinne ja tieto on siirtynyt meille, mutta me voimme kertoa vain kerrottua ja luettua.

Janne ja Elena Paavolaisella, ensikertalaisilla, oli mukana kuitenkin hyvin laadittu Vuottaan kyläkirja. Se – ja kaikki muut kyläkirjat – ovat meille jäljellä siitä upeasta työstä mitä edesmenneet evakkopolvet ovat tehneet säilyttääkseen tiedon ja muiston ihmisistä ja elämästä joka on monella tavalla kadonnut.

Kadonneet ovat maaseudun elinkeinot ja vanhat elämäntavat – niin kuin ne ovat kadonneet muuallakin Suomessa. Mutta kadonneet ovat monilta lapsuuden kotiseudut Kanta-Suomessakin maaseudun rakennemuutoksen myötä.

Me, jotka olemme tutustuneet Kannakseen vain neuvostoaikana ja uutena venäläisenä aikana, voimme ilolla seurata niitä muutoksia, joita siellä tapahtuu. Ja niistä ainakin minulle jää vain hyvä maku: Kivennapa tulee menestymään Euroopan kauneimman metropolin työssäkäyntialueena. Sen suurkanalat tulevat edelleenkin tuottamaan Pietarin munat. Raudun hiihtokeskus ja Vuoksen urheilumahdollisuudet tulevat nostamaan Kannaksen elintaso vähitellen.

Pari viikkoa sukumatkan jälkeen paljastui, että tyttäreni Kaisan avo-anoppi on se suomalainen virkamies, joka jatkossa konsultoi venäläisiä Suurjoen ja Vammeljoen vesistöihin tulevien fosforipäästöjen rajoittamiseksi.

### Pentti Paavolainen





Paavolaiset venäjällä kesällä 2012

## Kannasta ennen ja nyt



Vuottaan suomalaisaikaisia taloja kesällä 2012. Kuva: Hanna Komusaari



Terijoen rantatunnelmaa 30-luvulta: Armi Aurin äiti Aili Bister os. Paavolainen kuvassa keskellä. Kuva: Armi Aurin albumi



Aili Paavolaisen ja Otto Bisterin häitä vietettiin Kivennavan Lintulassa vuonna 1936. Kuva: Armi Aurin albumi



*Katri Paavolaisen muistomerkki. Kuva: Hanna Komusaari (Ks. juttu s. 16)*

## ...sekä muistoja matkalta



*Sopu antoi sijaa Paavolaisten junamatkalla Pietariin. Kuva: Pekka Paavolainen*



*Matkalaiset kerääntyivät yhteiskuvaan. Kuva: Pekka Paavolainen*



## Hallikauppiaan perhe – Loikkasen Paabolaiset ”Aurastusta itsenäisessä Suomessa”

### 5. osa

Olavi Anttilan kirjan – ”Eräs evakkotie,  
Ainon ja Reinon tarina” – mukaan kirjoittanut Vappu Anttila.  
Jatkoa numeroista 34, 35, 36 ja 37.

Suur-Kultalan haaraan kuuluvan Matti Antinpoika Paabolaisen ja hänen vaimonsa Anni Paabolaisen tarina on ehtinyt toimeliaalle 1930-luvulle. Tässä esitellään heidän tulevan vävynsä Reino Holopaisen lapsuutta Kolikkoinmäellä.

#### Kodin arkea ja juhlaa

Kun Matti Paavolainen meni maailmalla harrastustensa parissa, Annin oli suorastaan pakko pysyä kotona: jonkunhan oli pidettävä huolta kodista ja tytöistä. Työnjako tuskin Annia täysin tyydytti, minkä hän aivan ilmeisesti myös kertoi – ainakin tytöille – vaikka ei ehkä hirvennytkään valittaa suoraan Matille itselleen.

Liikkeen tuomien varojen ja Annin ahkeroinnin tuloksena koti oli kuitenkin – ainakin ulkoisesti – viihtyisä ja melko hyvin toimeentuleva pikkuporvariskoti. Olohuoneessa oli, ajan tavan mukaan, suuri fiikus, jonka lehtiä piti alituisen pyyhkiä pölystä. ”Ko sitä viikusta pit ain lääppii pölyst puhtaaks, ni myö nipisteltii sallaa niit lehtiä, jot ne ois kuivant eikä ois olt nii paljo pyyhkimist,” muisteli Lahja.

Paavolaisten arkeen toivat vaihtelua sukulaisvierailuiden lisäksi erilaiset perhejuhlat, kuten syntymä- ja nimipäivät. Tärkeä oli varsinkin Annin-päivä, jota juhlittiin runsain tarjoamisin. Erään juhlapäivän tarjottavaksi oli monen munan tätekakkuun vatkattu munia ja sokeria hartiavoimin ja hartaasti – niin hartaasti, että jauhot unohtuivat kakusta kokonaan. Kakku kohosi uunissa niin muhkeaksi, että Annikin uuniin kurkistaessaan päätyi siunailemaan: ”Herra

isä sentää –!” Yhtä komeaksi kuin pais-tos kohosi, yhtä litteäksi se lopuksi lätsähti. Silloin jauhojen unohtuminenkin huomattiin. Tytöt muistelivat, että tuo likilaskuinen munasokeri -paistos oli niin hyvää, että sen syömisestä melkein tapeltiin.



Paavolaisten tytöt Elli, Lahja ja Aino vuonna 1928.

#### Työteliäs lapsuus

Myös Kolikkoinmäellä, missä Matin tuleva vävy Reino Holopainen asui, oli vähitellen toivuttu kansalaissodasta ja sitä seuranneesta pulasta ja nälästä. Reinon perheelle puute oli normaaliaikoinakin tuttu. Poikasena Reino oli jopa joutunut kerjuulle, ”pyytelemmään”, niin kuin Katri-äiti asian ilmaisi. Reinon olles-

sa kuusivuotias hänen äitinsä toimitti pojan kesäksi maalle paimeneksi. Reinon muistot tuosta ajasta olivat pääosin myönteiset. Erityisesti hän oli pannut merkille, ettei talosta puuttunut leipää. Perhe, jossa hän oli, olisi kaiken lisäksi halunnut ottaa hänet kasvatikseen. Sitä Reino ei kuitenkaan halunnut, vaan palasi kotiin.

Reino (\*1904) oli siis aloittanut ansioiden hankkimisen perheelle jo ennen kouluikää. Reino oli myös innokas kalamies jo pikkupojasta ja kalasti kavereidensa kanssa Viipurinlahdelta syötävää perheelleen.



1909–1910 Reino pienenä, noin 5-vuotiaana.

Kouluaikoinaan, 1910-luvulla, Reino oli kesäisin juoksupoikana ja myi sanomalehtiä. Viidennen luokan jälkeen hän pääsi ensi kerran tulitikkuhätäille töihin koko kesäksi käärimään verolippuja Venäjälle vietävien tulitikkuaskien ympärille. Hän itse kertoi:

”Saatii, ku käärittii tuhat askia, seiskytpennii sit sitä rahaa, ja miullakkii ol siin kaks markkaa kuuskyt, kaheksakymment pennii viikko. Semmosii palkkoja. Mutta tietystkii, heh, eihä myö maltettu, pojaoskat – –. Siin ol semmone mutakulppa, mis ol puhas vesi ja aikanaa kai-vettu muttaa, ni sin piti ain välil päästä uimaa, ja sitte ne pomotkii meit hätyytteli, mut eihä ne täyest tietyst ottant, ko meil oli urakatyö.

Mut siel ol semmosia naysiakkii, osa leskiä, mil ol pari kolme lasta, ja ne ei saaneet sen enempää, ja ne elätti sitä lapsoruhkaasa tai perhettä sillä aski käärimisellä. Eihä se leviää ollu, vaik häntä kui ahkeraa istu siin, emmie luule, et sitä viikos nii monii kymmenii tuhansii sitä askia kääri – et huonoo se oli.”

Reino sai kansakoulun päästötodistuksensa kesäksi 1918 ja työpaikan Viipurin kaasu- ja sähkölaitokselta apulämmittäjänä. Kansakoulun päästötodistus oli tuohon aikaan hyvin arvostettu, ja se oli usein työpaikkailmoituksissakin paikan saamisen ehtona. Samaan paikkaan hänen isänsä Anttikin oli päässyt töihin Havin myllyn jälkeen. Apulämmittäjänä Reino oli muutaman vuoden, ” – – mut sit mie pääsin (sähkölaitoksen) remonttimieheks, sieltä mie sit siirry viilaverstaal ja siel mie olin nii kauva, ku jou’uin sotaväkke. Nuoremma viilari paperit sain, ja sit sotaväest ku tuln, ni sit mie menin sin sähkölaitoksel pikkuseks aikaa takasin.”

### Historian ympäröimänä

Reinon nuoruuden kokemuspiiriin kuuluivat Kolikkoinmäen rinteille rakennetut työläismökkit ja päällystämättömät, vailla katuvalaistusta olleet kujat. Mieluisimpia leikkipaikkoja olivat epäilemättä kuitenkin Patterinmäki ja Panssarlahden bastionit, sellaisethan kiehtovat jokaisen seikkailuun taipuvaisen pojan mieltä. Panssarlahden bastionit olivat peräisin Erik XIV:n ja Juhanan III:n ajoilta 1500-luvulta. Niitä oli täydennetty 1700-luvulla rakennetulla ruutikellarilla. Patterinmäen linnoituslaitteet olivat mitä sopivin ympäristö poikien suosimille rosvoleikeille.

Kesäisin leikki voitiin keskeyttää ja kipaista Käremäen niemeen uimarannalle. Uimataito oli pojille tärkeä. Hyvien uimareiden joukkoon pääsi vasta, kun jaksoi uida Viipurin sataman edustalla oleville luodoille, joita kutsuttiin Seitsemän veljeksien kiviksi.



*Huoleton on hevoseton poika. Reino (oik.) kavereidensa kanssa jollain Viipurinlahden saarista 1920-luvulla.*

Niille oli matkaa rannasta monta sataa metriä ja meri oli syvä, joten uintimatka – tietenkin ilman kellukkeiden tai veneen turvaa – oli melkoisen uhkarohkeaa puuhaa. Mieluisimpia kesänviettopaikkoja olivat kuitenkin Viipurinlahden saaret, joihin Reino pääsi veneellä vanhempien veljiensä mukana. Evääksi otettiin leipää, voita ja suolaa, särpimeksi ongittiin kaloja.

Rippikoulunsa Reinon kävi maaseurakunnan kirkolla. Pojat eivät Reinonkaan nuoruudessa malttaneet aina suhtautua opetukseen ylen suurella hartaudella, vaikei tyttöjä samassa luokassa silloin opetettukaan. Eräänkin oppitunnin aikana takapenkin pojat – Reino muiden mukana – innostuivat kokeilemaan toistensa saappaita; äkkilähtö pihallehan siitä seurasi, kun pappi huomasi poikien touhut.

Kun Reino pääsi töihin kaasulaitokselle, vastassa oli taas Viipurin vanha historia. Hänen työpaikkansa sijaitsi entisessä linnoituksessa lähes keskellä kaupunkia. Kaasutehdas ja kolme kaasukelloa olivat Etelävallin pään ja Kaarle Knuutinpojankadun välisessä kulmakorttelissa. Autonomian aikana näillä

paikoilla oli nimenä Etelävallinkatu ja Keisarinkatu. Sähkölaitos oli Pontuksenkadun ja Tuomiokirkonkadun kulmassa. Niilläkin oli ollut autonomian aikana toiset nimet: Tehdaskatu ja Possenkatu. Sähkölaitoksen kortteliin vei pistoraide Eteläsataman ratapihalta.

Asevelvolliseksi Reino meni lokakuun alussa vuonna 1924 Viipurin pommituseskaaderiin (Pomm.esk. 1 laivue). Hän kävi siellä myös reservin mekaanikkokoulun ja vapautettiin joulukuun lopussa 1925 täysin palvelleena (lentokoneen) apumekaanikkona ja sotilasarvoltaan korpraalina.

Niin Loikkasen Paavolaisten kuin Koikkoinmäen Holopaistenkin lapset olivat saaneet koulunsa käytyä ja löytäneet itselleen työpaikan 1920-luvun loppuun mennessä. Hyvä tilanne muuttui kuitenkin pahaksi Suomessakin yleismaailmallisen talouslaman aikana 1930-luvun alussa. Laman vaikutuksista ja perheiden selviämisestä niistä sekä Viipurin ja Kannaksen 1930-luvun aurinkoisista kesistä, jotka päättyivät vuoden 1939 harvinaisen kauniiseen ja kuumaan kesään kerrotaan seuraavassa jaksossa.





”Nuoremma  
viilari paperit  
sain, ja sit sota-  
väest ku tulin, ni  
sit mie menin sin  
sähkölaitoksel  
pikkuseks aikaa  
takasin.”

*Reino asevelvollisena  
talvella 1924-1925 ilma-  
voimissa Viipurissa*

Lähteitä Olavi Anttilan *Eräs evakkotie* lisäksi:

Arno Forsius: Esitelmä Lahden Wiipurin Pojat -yhdistyksen kuukausikokouksessa 1.9.2009: ”Viipurin kaupungin lääkärikunnasta 1900-luvun alkupuolella” <http://www.saunalahti.fi/arnoldus/viiplaak.htm>

Ellin kevätlukukausitodistus Viipurin kaupungin suomalaisen kansakoulun I luokan i osastolta. Viipurissa 28 p:nä toukokuuta 1914.

Ellin päästötodistus Viipurin kaupungin kansakoulusta toukokuun 31 p:nä 1919.

Ellin Päästötodistus Wiipurin Kauppa-apulaisitakoulusta. Viipurissa toukokuun 30 p:nä 1925.

Elli Paavolaisen valokuva-albumi

Aino ja Reino Holopaisen valokuva-albumi

Viipurin Tyttölyseosta <http://www.virtuaaliviipuri.tamk.fi>

Tiedonantaja: Leena Vartola-Kjaer

Professori Hans Andersinin juhlapuhe Wiipuriliiton 30-vuotiskokouksessa 19.3.2005. Viipurissa puhutut kielet. <http://www.viipurikeskus.fi/puhe.html>

Cannelin Knut: Ruotsalais-suomalainen sanakirja, 6. painos, 1107 s., Helsinki 1945

Viipurin puhelinluettelo 1938 <http://www.genealogia.fi/hakem/viipuri/viips2.htm>

Viipurin seitsemän vuosisataa, Kirjaveteraanit Oy 1993 <http://www.luovutettukarjala.fi/pitajat/viipuri/viipurihist.htm>

Sota-arkisto: Reino Holopaisen sotilaskantakortit

# *Esteri Aatamintytär Paavolainen*

ja

## *Suojelusenkeli*

Taidekeskus Salmelan patsaspuistoon Mäntyharjulla on noussut tänä kesänä vaikuttava kuvanveistos. Siinä suurisiipinen enkeli kumartuu pienen pojan puoleen. Poika on jalustan reunalla, hänellä on kädessään kangas tai paperi. Enkelin katseessa on huoli ja rakkaus. Patsas on taidokas, kaunis, herkkä ja monumentaalinen yhtäaikaan. – Siinä on myös syvää surua, onhan se tuotu haudalta.

Toiminnanjohtaja Tuomas Hoikkala on jo nimennyt patsaan kaikkien Karjalaan jääneiden muistomerkkien suojelusenkeliksi. Sen on lahjoittanut Salmelaan arkkitehti Juha Lankinen, joka vuonna 1988 toi sen Viipurista Lepolan hautausmaalta, missä se oli seissyt valmistumisestaan vuodesta 1923 alkaen. Kuudennella vuosikymmenellään patsaan haalea pinta oli värjätty, enkelin kasvot ja vaippa olivat saaneet vahvat värit, kasvot kerma- ja punavärisen maalin, vaippa metallinsinisen. Hautuun oli viipurilaisten käytössä, eikä venäläisten ole ollut vaikea tunnistaa kaunista taideteosta. Joku on halunnut tehdä patsaasta vielä voimakkaamman värittämällä sen vahvoilla väreillä. Monen mielestä kiven maalaus näyttää groteskilta, mutta se näyttää tehdyn kuitenkin itse aiheutta kunnioittaen, halulla antaa patsaalle arvoa ja korostaa sen viestiä neuvostoajan hautausmaalla.

Juha Lankisen tietojen mukaan patsasta olisi oltu viemässä hautausmaalta kokonaan pois. Omilla suhteillaan hän hankki sen Suomeen vuonna 1988, säilytti sitä itsellään ja lahjoitti nyttemmin Taidekeskus Salmelaan. Tuomas Hoikkala on huolehtinut tämän 1,6 metrin korkuisen ja 1500 kg painavan, valkoisen graniittipatsaan puhdistamisesta ja restauroinnista. Se on ehtinyt saada kävijöiden piirissä suuren suosion.

Taide-esineitä on säilynyt Neuvostoliiton vuosikymmenien lävitse. Niinhän kävi Rai-volan Aatami Paavolaisen lesken Katrin os. Käävän muistomerkille Kivennavan kirkon-mäellä.

Sorvalin hautausmaalta löytyneet haudat on dokumentoitu. Niiden joukossa on Viipurin hallikauppias Matti Antinpoika Paavolaisen puolison ja kolmen lapsen hautakivi. Näistä Loikkasten Paavolaisista on ollut kirjoitussarja viime numeroissamme (ks. sivu 12). Hautakiven kuva julkaistiin lehdessämme vuonna 1991.

Lepolan hautausmaan Suojelusenkeli-patsaan on veistänyt Georges Winter. Hänen tunnetuin julkinen teoksensa oli Torkkelin puiston suihkulähde Viipurissa. Ateneumissa on muutamia ajoittamattomia töitä (*Alaluokan reippaus*, *Elämän palkka* ja patsasryhmä *Elämänlämpö*). Winter oli opiskellut Turun Piirustuskoulussa vuodesta 1895 ja sitten Roomassa 1898-1904 ja Pariisissa. Häntä on sanottu ”naturalistiksi, mutta aatteellis-idealistisen” veistotaiteen edustajaksi. Hän on voittanut vuonna 1900 pronssimitalin Pariisin maailmannäyttelyssä veistoksellaan *Keimailija* (Turun taidemuseo). Valkoisen graniittipatsaan paljastamisesta on ollut kuva ja pikku-uutinen Suomen Kuvalehden numerossa 23/1923.

*Kenen hauta? Kuka tilasi patsaan?*

Enkeli nojasi alunperin hieman epäsymmetriseen hautakiveen, jonka teksti kuului:

ESTERI LINDGREN

O.S. PAAVOLAINEN

\* 1890 † 1919



Patsaan tilaaja oli kauppias John Lindgren, myöhemmin Linnamo, joka tunsi Winterin ja tilasi häneltä työn nuorena kuolleen vaimovainajansa haudalle. Tulevalla kauppaneuvoksella oli varoja maksaa taiteilijalle suuresta työstä. Esteri oli kuollessaan vain 29-vuotias. Onko enkelillä hänen kasvonsa? Esteriä pidettiin ryhdikkäänä ja kauniina naisena ja kuvanveistäjä tunsi hänet.

Mielestäni enkelin kasvoissa on jotain tuttua, jotain sukupiirteitä. Vai kuvittelenko vain? Esteristä ei ole käytettävissä kuvaa, mutta hänellä on ollut niin Käävän kuin Paavolaisten näköä. Kuvanveistäjä Winterillä oli kesäpaikkansa John Lindgrenin naapurissa Kuorekoskella Antreassa Vuoksen rannalla, joten hänen on täytynyt tuntea Esteri. Ehkä Esterin kasvot haluttiin ikuistaa.

Esteri Paavolainen oli syntynyt 30.10.1890. Hän oli Raivolän Paavolaisia. Esterin isä oli kauppiasveljesten nuorin Aatami Antinpoika Paavolainen (T34, 1855-1897) ja äiti Kaarina Pietarintytär Kääpä (1859-1903). Raivolassa oli vanhemman veljen, Tuomas Paavolaisen (1841-1908) kauppa, mutta ilmeisesti sinne mahtui myös kauppa Aatamin nimiin.

Aatamin ja Kaarinan tyttäristä vanhin oli Anna (1877-1905, vsta 1899 Ratinen) ja seuraava oli Maria (1878, vuodesta 1900 Tanner). Lapsia tuli lisää Antti (1879), Johanna (1881 vuodesta 1908 Sauramo e. Swang) ja Pietari (1882-1948). Tämä Pietari jäi Raivolän liikkeen pitäjäksi itsenäisyyden vuosiksi. Sylilapsina kuolivat vielä Heikki (1884), Heikki (1886), Kustaa (1887) ja Kustaa (1889). Esteri (1890) jäi eloon, samoin Toini (1892 vuodesta 1920 Muroma) ja Eeva (1894 vuodesta 1929 Knutson), vielä Aarne-poikakin kuoli vauvana. (1895-96.)

Raivolän Paavolaisten perheellä oli kova onni. Isä Aatami kuoli jo seuraavana vuonna 1897. Anna ja Maria olivat jo aikuisia, Johanna ja Pietari kouluikäisiä, mutta Esteri vain 7, Toini 5 ja Eeva 3-vuotiaita. Mutta ei mennyt kuin viisi vuotta, niin kuoli Kaarina eli Katri Paavolainen, lasten äiti. Katri, 12 kertaa synnyttänyt, lapsiaan ja miehensä menettänyt äiti menehtyi, joten Esteri oli 13-vuotiaasta alkaen äiditön ja isätön. Arvattavasti Aatamin ja Katrin lapset on hoidettu Tuomas-sedän



*Enkelipatsas oli vuonna 1988 maalattu vahvoilla väreillä. Jos katsoo tarkkaan, sen voi huomata tässä mustavalkokuvassakin. Kuva: Juha Lankinen*

talossa, vaikka näistä olosuhteista ei ole sukuseuran piirissä tietoja eikä muistoja saatu talteen. Katri Paavolainen sai muistomerkkinsä, Emil Halosen veistämät taivaaseen nousevat portaat Kivennavan kirkonmäelle. Kuvassa on äiti pienen lapsen kanssa (ks. sivu 11).

Katrilla oli kuitenkin omaisuutta kuollessaan 1903. Siitä on riittänyt Esterillekin myönteisiä. Äidin perunkirjassa luetellaan kiinteistöt sekä Raivolän kauppavaraston arvo, velat pietarilaisille ja viipurilaisille tavarantomittajille. – Viipurilaisten tavarantomittajien joukossa on Sergejeffien ja Häkli & Lallukan ja Hallenbergien lisäksi myös John Lindgren, jonka vaatetustehtaan tuotteita oli siis myytävänä Raivolassa. Esterin perintö-osuutta on voinut olla sellainen Raivolän lehtikuusimetsän palsta, joka myöhemmin on kuulunut kauppaneuvos Linnamon omistuksiin.

### *Kauppias John Lindgrenin puolisoiksi*

Esteriä oli sanottu ”Raivolän keisarinnaksi.” Hän oli siis näyttävä ja ylväs kaunotar, joka vihittiin 28.7.1917 Viipurissa vaatetehtailijan, tukku- ja vähittäiskauppiaan John Lind-

grenin kanssa. Hän oli tuolloin 46:n ikäinen leskimies, kahden lapsen, Yrjön (s. 1900) ja Maikin isä.

Esterin ensimmäinen ja Johnin kolmas lapsi, Heikki syntyi 1.8.1918. Esteri-äiti kuoli kuitenkin jo 20.9.1919. Heikki Lindgren jäi äidistään orvoksi vain vuoden vanhana. Nuori äiti ilmeisesti menehtyi synnytyksen jälkeiseen komplikaatioon, toinen selitys voi olla, että komplikaatio olisi liittynyt jo uuteen raskauteen.

Esterin sisarista Toinia, sittemmin Toini Muromaa, oli lukioikäisenä tukiopettamassa hänen viipurilainen luokkatoverinsa, Elsa Pauliina Joensuu (1892-1964). Vieraillessaan Toinin luona Raiivolassa Elsa ensi kertaa tapasi Toinin ja Esterin serkun, Erkki Pietaripoika Paavolaisen, tulevan osakuntatoverinsa, kansanopiston johtajan, kansanedustajan, ministerin ja päätoimittajan – elämäntoverinsa, isoisäni.

### *Viipurin kauppias John Lindgren*

John Lindgren alkuaan Ernst Johan oli syntynyt 1871. Hän ja hänen veljensä Klaus Wilhelm Lindgren olivat kotoisin Terijoelta, jonka asemalla, rautatien valmistuttua, heidän isänsä palveli tullimiehenä.

Ernst Johan oli ollut ensin juoksupoikana jollain maakauppialla, jonka nimeä tuon suvun tarinat valitettavasti eivät kerro, vaikka etsimättä tulee mieleen Terijoella jo jalansijaa saanut maakauppias Antti Paavolainen. John Lindgrenin Yrjö-pojan tytär kertoo:

Isoisä oli self-made man. Hän aloitti maalaiskauppiaan juoksupoikana. Kauppias oli hämmästynyt huomattavasti kuinka nopea juoksupoika hänellä olikaan. Hän ihasteli ja kiitteli poikaa tuttavilleenkin. – Isälle isoisä oli kertonut miksi hän toimitti tavarat huvilan asukkaille niin nopeasti. Tien varrella oli kolkko metsätai-pale ja siihen aikaan maantierosvot piileskelivät isojen kivenjätkäleiden tai paksujen puunrunko-



Esterin vanhemmat Aatami Paavolainen (1855–1897) ja Katri Paavolainen os. Kääpä (1859–1903). Kuvat Aarno Tertin kokoelmasta

jen takana. Hän pelkäsi niin, että juoksi matkan mennen-tullen niin nopeasti kuin pystyi. – Aikaan juoksupoika mieli jo kaupunkiin.”

Ernst Johan lähti Pietariin, missä hän sai toimen suuressa firmassa, viipyen Pietarissa yhteensä yhdeksän vuotta. Siellä Lindgrenin etunimi vaihtui ja hankalan Ernstin tilalle vakiintui John Lindgren, jolla nimellä hän asettui Viipuriin 1896.

John avioitui ensimmäisen kerran vuonna 1899. Puoliso oli nimeltään Antonina Akinshin.

Akinshin-suku on huomattava pajari-taustainen venäläinen aatelissuku. Ninan kanssa Juholle syntyi vuonna 1900 Yrjöksi kastettu poika ja myöhemmin tytär Maikki, joka kuitenkin kuoli nuorena. Yrjön tytär Kaarina Alhakari os. Linnamo kertoo lisää:

Suurkaupungissa hän oli nähnyt, kuinka ratkaisevan tärkeä oli liikkeen sijainti. Karjalankatu ja Torkkelinkatu olivat Viipurin parhaimmat näyteikkunakadut. Kuinka ollakaan: kulmatontilla osoitteessa Karjalankatu 23 – Pohjolankatu 2 oli rakentamaton ala ja siihen nousi nelikerroksinen liikerakennus. Ensimmäisessä kerroksessa olevan myymälän sisäänkäynti oli houkutteleva ja ajan muodin mukainen: molemmilla puolilla olivat kaartuvalaisiset näyteikkunat ”sliipattua belgialaista ikkunalasia”. Näin saatiin esille valtava määrä myytävänä olevaa lyhyttavaraa.

Lyhyttavara oli ”ei-pitkää tavaraa” siis kaikkea, mitä ei mitattu pakasta. Lindgren oli Suomen ensimmäinen (1898) lyhyttavaran tukkukauppias. Vuonna 1900 hänellä oli jo kravattitehdas ja vuonna 1902 alusvaatetehdas. Noin vuonna 1911 nousi liiketalo loistavalle paikalleen lähelle asemaa Karjalankadun varrelle vastapäätä Salakkalahtea. Alakerrassa oli myymälä, toisessa kerroksessa konttori ja ylemmissä kerroksissa tuotantolaitoksia. John Lindgren oli mukana Viipurin riennoissa, kauppiasseura Pamauksessa ja mm. kaupunginvaltuustossa 1916-18 kannattaen Edistyspuoluetta.

Mutta talon valmistuttua vuonna 1912 kuoli John Lindgrenin puoliso Nina Akinshin. Ortodoksina tämä haudattiin Ristimäen ortodoksiselle hautausmaalle. Yrjö ja Maikki jäivät äidittömiksi. Viisi vuotta John eli leskenä, kunnes löysi uuden.



Enkelipatsas Lepolan hautausmaalla 26.8.1988 irrotettuna siirtoa varten. Kuva: Juha Lankinen

Menestyvä mies avioitui Esteri Paavolaisen kanssa (22.7.1917), syntyi poika Heikki 1.8.1918, mutta Esteri itse kuoli – suureksi suruksi.

Heikki Esterinpojasta on maininnut hänen 3½ kk vanhempi pikkuserkkunsa Katri Veltheim, jonka äiti Elsa Paavolainen oli odottanut vauvaa samaan aikaan kuin miehensä serkku ja koulutoverinsa sisar, Esteri. Katri syntyi huhtikuun lopulla, Heikki elokuun alussa 1918, molemmat keskelle itsenäistymisen draamaa.

Äitinsä menettäneestä Heikki-pojasta kasvoi hiljainen ja miellyttävä poika, jolla oli perhepiiriä ja olosuhteita kasvaa. Hänen pikkuserkkunsa Katrin kuvauksessa (*Kultainen rinki*) nähdään Viipuria kymmenvuotiaan silmin ja kuljetaan Karjalankatua pohjoiseen. Muistelija on tavoitellut jotain tunnelmaa, joka on sinänsä ollut totta, mutta teksti herättää useita kriittisiä kysymyksiä faktojen yhteensopivuudesta.

”Linnamon kapea kauppatalo oli kivitalo, mutta sitten piti kävellä ihan aseman kulmaan, Pietisen palatsille, ennen kuin oikea, komea kivimuurituli vastaan. Ja mistä kaupungin tunki kaupunkiin ellei oikeasta kivimuurista.

Linnamon kauppa oli pitkä, kapea ja pimeä eikä siellä tuntunut juuri muuta olevan kuin laamapaitoja ja lankarullia. Äiti poikkiesi sinne usein ostoksille, koska se oli tavallaan sukulaiskauppa, mutta hän osti epäilyttävän paljon lankarullia ja parsinlankaa. Ohi kulkiessani muistin aina pikkuserkkuani, poikaserkkua, tummapukuista,



hiljaista poikaa, jonka kanssa minun piti ylläpitää leikkiä lastenhuoneessa sillä aikaa, kun vanhemmat joivat kahvia aurinkoisessa salissa.

Hänen äitinsä oli Ester, vanhin Raivolan Paavolaisten kauniista tyttäristä [p.o. nuorinta sarjaa] ja isän serkuista, kauppaneuvos Linnamon ensimmäinen [p.o. toinen] vaimo. Kun Ester-täti kuoli nuorena, toisen lapsen syntyessä [vain runsas vuosi Heikin syntymän jälkeen], häipyi tuo salaperäinen pikkuserkku kokonaan näkyvistäni [kohta on ajallisesti väärin]. Mutta Ristimäen [p.o. Lepolan] hautausmaalla on vieläkin pystyssä Emil Halosen [p.o. Georges Winterin] veistämä äitiä ja lasta esittävä hautapatsas Ester Lindgrenille omistettuna. Se oli ollut hänen perheensä nimi ennen suomentamista.” (*Kultainen rinkeli*, s 10-11)

Muistelma on vielä sikäläkin arvoituksellinen, että Elsa Paavolaisen kahvitteluhetket Esterin kanssa ovat voineet tapahtua vain talvella 1917-1918, kun molemmat ovat olleet vasta raskaina. Mutta olisiko Elsa tutustunut myös kauppiaan kolmanteen puolisoon, Hilja Westerbergiin ja kahvitellut hänen kanssaan? Vai onko muistelijalla liukunut päällekkäin, jokin muu kahvittelu ja väkinäinen leikki ikätoverin kanssa?

Veltheimin mielikuvat kaupan valikoimasta eivät viittaa muodikkaaseen laatutavaraan, pikemminkin Linnamon toiseen liikkeeseen. Köyhempää väkeä varten perustettiin nimittäin toinen liike, jossa myytiin halvempia tuotteita, ja sen nimi oli Rihkama Oy. Sitä hoiti kauppiaan käly, Aleksandra (Sasha) Akinsin.

Pääliikkeessä tuotteet olivat korkealaatuisia ja kalliita. Elsa Paavolainen taas ei harrastanut yleisyystuotteita, vaan käsitöitä kuului tehdä itse.

### *Heikki Linnamon elämänvaiheista*

Heikki Lindgren sai äitipuolen, sillä vuonna 1923 kauppias John Lindgren avioitui kolmannen kerran, Hilja Westerbergin kanssa. Heikki sai pikkuveljen, Jussin, joka syntyi 1924. Heikin ja Jussin leikkitovereita alkoivat olla Yrjö-veljen 1920-luvulla syntyneet tyttäret, Maija, Kaarina ja Pirkko-Liisa. Heidän lapsuutensa maailmaa on kuvannut Kaarina Linnamo-Alhakari kirjassaan ”Tyttöjen maa-



*Heikki Linnamo*

ilmoissa,” joka löytyy mm. [www.virtuaaliviipuri.tamk.fi](http://www.virtuaaliviipuri.tamk.fi) sivustolta.

Perhe vietti kesät Antrean Kuorekoskella, joka sijaitsi pohjoiseen vievän junanradan varressa. Asemaa lähestyttäessä näkyi ensin isoisan huvilan valkea aita ja heti sen vieressä suuri valkoinen veistos, kuvanveistäjä Winterin teos. ”Mitä se esitti, emme tiedä.” Huvila sijaitsi suvannossa Vuoksen rannalla ennen koskea.

*Köyhempää väkeä varten perustettiin toinen liike, jossa myytiin halvempia tuotteita. Sen nimi oli Rihkama Oy*

”Kun Heikki moottoriveneellä lähti ’nousemaan’ vastavirtaan, hän – tietysti tahallaan – pelästyi meidät Yrjön pikkutyöt. Isä oli opettanut, että veneessä pitää istua hiljaa, ei saa nousta seisomaan. Niinpä istuimme jäykkinä vielä senkin jälkeen, kun olimme rantautuneet suvantoon.”

John Lindgrenistä tuli kauppaneuvos vuonna 1928 ja katsottuaan kerran ikkunastaan Viipurin linnaa hän päätti ottaa suomenkieliseksi nimekseen Linnamo. Se tapahtui virallisesti vuonna 1930, kun muutenkin nimiä taas suomennettiin. Myös hänen veljensä Klaus otti nimekseen Vilho Linnamo.

Hämeessä oli toinen perhe ehtinyt jo ottaa ja suojata Linnamo-nimen, mutta koska Juho Linnamo oli ehtinyt ilmoittaa liikekumppaneilleen jo uuden nimensä ja tehnyt kaikki firman painatustyöt Linnamon nimellä, hän mieluummin maksoi korvauksia toiselle Linnamo-suvulle, nimen käytöstä.

Tukkuliikkeen edustajat kiersivät myyntimatkoilla maakunnassa:

Kerran kauppamatkustajan saavuttua pitkältä matkaltaan kauppaneuvos tuli kuulostamaan, miten kauppa oli käynyt. Saatuaan selonteon hän kysyi: ”A millo sie lähet uvestaa?” johon toinen vastasi työlääntyneenä: ”Oisiha mie lähtent jo eile mut ko vast tännää tulin.”

Kauppaneuvos Juho Linnamon koti, jossa Heikki siis varttui, sijaitsi Torkkelinkatu 12:ssa, Suomen Kauppapankin talossa. Sitä kuvaa pojantytär näin:

Asunnon eteinen oli kuin iso huone, messinki kiilsi ja vaatenaulakko riitti suurellekin määrälle vieraita. Salissa oli jopa kaksi sohvakalustoryhmää. Ruokasalissa oli pitkä pöytä tuoliriveineen ja seinät oli sananmukaisesti tauluilla päällystetty. Ne olivat tummia öljyväritöitä, ulkomaanmatkoilta hankittuja. Stilleben-aiheita oli mukava katsella sukupäivällisillä, kun lasten piti olla hiljaa. – 1930-luvulla hän oli jo vakiinnuttanut asemansa kulttuurina suosivana viipurilaisena, mistä kertoo se, että kun sittemmin professori Otto-Iivari Meurman ja Viipurin linnanherra, kenraali Harald Öhquist olivat päättäneet kutsua Viipurin linnan yläsaliin 40 viipurilaista vaikuttajaa, kauppaneuvos John Lindgren, nyt Juho Linnamo oli heidän joukossaan perustamassa Torkkelin Kiltaa vuonna 1933.

### *Sotien aika*

Talvisodan aikana onnistuttiin varasto evakuoimaan rintamalta tyhjinä palaavissa ammuslastivaunuissa ja se saatiin turvaan Forssaan, jonne sitä hoitamaan siirtyi Sasha-täti. Iäkäs kauppaneuvos Linnamo päätti asettua Tampereelle, mutta ei saanut liiketilaa Hämeenkadun puolelta, vaan joutui tyytymään sen kulmaan ja poikkikatuun Puuvillatehtaankatu 19, minne juuri vuonna 1940 oli valmistumassa uusi rakennus.

Kun muut kaupungit jo sotien takia ammotivat tyhjiyttään, saatiin myyntiin Linnamon hyvälaatuinen varasto Viipurin tasoista laatuvaraa ja kauppa kävi. Kauppaneuvoksen 70-vuotisjuhla vietettiin lähetyksillä Ojakatu 2:ssa vuonna 1941.

Heikki Linnamo oli tuolloin 23-24-vuotias ja valokuvassa muistuttaa piirteiltään selvästi Paavolaisia ja ainakin kauan ennen kuolleita isovanhempiaan Katria ja Aatamia.

Kauppaneuvos kuoli kuitenkin tammi-kuussa 1944 vähän yli 70-vuotiaana. Kaiken aloittaminen tyhjästä oli ottanut vanhan miehen voimille. – Kauppaneuvos haudattiin asemasodan viimeisinä kuukausina vielä kotikaupunkiinsa Viipuriin, ensimmäisen vaimonsa Antonina Akinshinin viereen Ristimäen ortodoksiselle hautausmaalle. Näin Juho ei ollut kaukana Esteristä, joka suojelusenkelin hahmoisena oli tien toisella puolella Lepolan hautausmaalla. Heikin kohtaloita sotavuosina ei ole ollut vielä aikaa selvittää.

Äitipuolensa Hilja Linnamon kanssa Heikki jatkoi liikettä ainakin joitakin vuosia vielä Tampereella, hoitaen tilejä konttorin puolella. Heikki oli käynyt Liikemiesten kauppaopiston, kuten vanhempi velipuolensa Yrjökin.

Kauppaneuvos oli ollut sitä mieltä, että kauppaopisto riittää, sillä yliopisto vain vieroittaa pojat kaupankäynnistä. Se ei estä-



*Hilja ja Juho Linnamo, eli alunperin John Lindgren.*

nyt kauppaneuvosta olemasta muiden har-  
rastustensa ohella puheenjohtajana Viipurin  
Taloudellisessa Korkeakouluseurassa, jonka  
tehtävänä oli Kauppa-  
korkeakoulun saaminen  
Viipuriin. Seura on tuke-  
nut yliopiston perustamista  
Lappeenrantaan ja tukee  
erityisesti kauppätieteen  
opetusta siellä.

Heikki Linnamo avi-  
oitui suomenruotsalaisen  
Greta Romsin kanssa. Lin-  
namon liike Tampereella  
ei kuitenkaan enää pitkään  
kukoistanut. Hilja Linna-  
mo siirsi liikkeen Pieksämäelle. Sen jälkeen  
Heikki piti tilitoimistoa Tampereella ja kuoli

lapsettomana vuonna 1979.

Hän oli ihmisenä hauskan näköinen, miel-  
lyttävä ja ystävällinen,  
mutta vetäytyvä ja hiljai-  
nen. Heikki Linnamo oli  
siis patsaaseen lennä-  
täneen suojelusenkelin  
”asiakas,” kuten lasten-  
suojelun palvelusektorilla  
nykyään sanottaisiin.  
Mutta Heikki Esterin-  
poika oli Paavolaisten  
seitsemän veljeksien  
lastenlapsista yksi harvo-  
ja, jotka jatkoivat kaupan  
alalla.

*Kauppaneuvos oli  
sitä mieltä, että  
kauppaopisto riittää.  
Yliopisto vain vie-  
roittaa pojat kaupan-  
käynnistä*

Heikin nuorempi velipuoli Jussi Linnamo



*Kauppaneuvos Juho Linnamon 70-vuotissyntymäpäiviä vietettiin Ojakatu 2:ssa Tampereella vuonna 1941. Sohvalla istumassa Juhon vasemmalla puolella Hilja ja oikealla puolella Sasha-täti Alexandra Akinshin. Takana oikealla seisomassa Heikki ja oikeassa laidassa Jussi. Kuvan muita henkilöitä ei tunnistettu. Kuvan omistaa Kaarina Alhakarinen sisar Maija Vuorio.*



(1924–2004) lähti sotien jälkeen yliopisto-uralle ja kansantaloustieteilijänä liittyi tunnettuun sosiaalidemokraattisten talousmiesten O-kerhoon. Mauno Koiviston luottomiehenä Jussi Linnamo teki uran ministerinä ja sitten Pankkitarkastusviraston johtajana. Linnamo ehkä myös uhrattiin ns. Zavidovon tietovuotoa koskevassa jutussa, jolla Kekkonen uudelleenvalinta 1974 varmistettiin. Tällä hetkellä kaikki Linnamon nimeä kantavat henkilöt ilmeisesti kuuluvat hämäläiseen Linnamosukuun.

Georges Winterin *Suojelusenkeli* on nyt Mäntyharjulla ja Emil Halosen hautaveistos Kivennavalla, mutta vaivatta siinä ilmojen halki keskustelevat toistensa kanssa äiti ja tytär, Katri ja Esteri.

Kivennavan patsaassa on kuvattuna äiti ja tytär, joka hyvin voisi olla se seitsenvuotiaana isättömäksi jäänyt Esteri Aatamintytär, sama, joka omassa hautapatsaassaan suojelusenkelin hahmossa vartioi tänne jäänyttä Heikkiään.

**Pentti Paavolainen**

*Salmelan taidekeskuksen puhdistettu Suojelusenkeli on saavuttanut kävijöiden jakamattoman ihastuksen. Kuva: Taidekeskus Salmela / Sari Miettinen*

### **Kirjoituksessa käytetty lähteenä:**

Kaarina Alhakari (s Linnamo): ”Kauppaneuvos Juho Linnamo.” Esitelmä Torkkelin killassa 14.11.2009.

Erkki Anttonen, kuvataiteen keskusarkisto, sähköpostit 24.9.2012 ja 15.10.2012.

Erkki Anttonen, ”Georges Winter, Proletariaatin terve voima (Alaluokan reippaus) n. 1902.” *Heijastuksia lasissa. Daniel Nyblin taideteosvalokuvaajana Suomessa 1879–1904*. Kuvataiteen keskusarkisto nro 6, Valtion taidemuseo, Helsinki, 1999.

*Karjala*-lehti 14.6.2012.

Katri Paavolaisen perukirja (Mikkelin MA)

Katri Veltheim: *Kultainen rinki*. Tammi. Helsinki 1984.



# MINÄ olen Paavolainen

## Ajatuksia sukunimestä

Tiina Hautala-Paavolainen kirjoitti Sukuseuran lehdelle tuntemuksiaan Paavolaiseksi kasvamisesta ja karjalaisuudesta.

Olen suhtautunut sukunimeeni aina suurta ylpeyttä tuntien ja tässäpä hiukan näkökantoja teillekin sukulaiset, vuosien varrelta "Paavolaisuudesta".

Alle kouluikäisenä sukunimen merkitys tuli varsinaisesti esille, kun mummin (Emma Paavolainen, os Liski) ja ukin (Väinö Paavolainen) kanssa pääsin sukuseuran kokouksiin kesälomalla mukaan. Silloin myös ukin sisaruksia oli vielä elossa ja "tätien" suuri huvitus oli saada minut esiintymään, milloin laulamaan tai tanssimaan.

Sukuseuran kokoontumisen asiaosuus oli aina puuduttavan pitkä ja me lapset juoksentelimme pitkin saleja ja kokoontumispaikkoja. Parhaimmat kokouspaikat olivat luonnon lähellä, jotta pihapiirissä riitti tutkimista.

Suurta ihmetystä herätti lapsuudessani se, miten suvun vanhin voi olla jotain muuta, kuin Paavolainen (yhteen aikaan se ainakin oli Maria Pimiä, mikäli oikein muistan). Kasvaessani askarrutti yhä enemmän ja enemmän se, että suku jatkuu vain miehissä. Tiedustelinkin, että mitä tuohon jättimäiseen sukupuupiirokseen piirretään sitten, jos minä olen vaan Paavolainen ja lapsenikin ovat Paavolaisia. Sukunimilain uudistukset toki toivat myöhemmin asiaan uusia nyansseja ...

Paavolaiseksi kasvaminen alkoi sukuseuran lisäksi myös Karjalaseuran retkiltä, jonne lapsuuden kesinä myös pääsin. Viipurin matka jonain kesänä oli osin myös pelottava, sillä rajamuodollisuudet olivat pienen lapsen silmin vakavia tilanteita. Toini-täti sanoi virnistellen, että "huutelet vaan, että rukiveer" ja

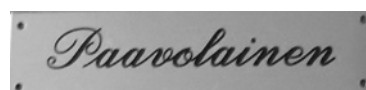
mummi hädissään siihen, että pitää olla ihan hiljaa, ettei joudu putkaan. Iloa suuresta seikkailusta varjosti myös se, että mummi, ukki ja tädit näyttivät välillä niin surullisilta. Silloin minulle yksinkertaistettiin asiaa vain niin, että "kaikki on mennyt niin huonoon kuntoon" ...

Vanhempana sain kuulla evakkotarinoita ja entisestä elämästä tarkemmin ja tuokin retki sai jälkeensä hiukan erilaista sisältöä. Ja karjalaisuudesta parhaimpana kuvauksena pidän edelleen sitä, kun ajoimme ukin hautajaisissa autolla hautausmaalta seurakuntasalille, niin mummi sanoi hymyillen vedet silmissä: "Tietsie Tiina, ku on karjalaiset hautajaiset, nii pannaan ikkunat ja ovet kiinni, ettei muut kuule, ku myö nauretaan!"

Kouluelämään päästessäni kysyivät opettajat aina aluksi: "Oletko jotain sukua kuuluisalle Olavi Paavolaiselle?" Aluksi en tiennyt Olavi Paavolaisesta mitään, joten päädyin kysymään asiaa mummilta ja ukilta. Siihen aikaan asiaan liittyi jotain, mistä ei saanut kovasti puhua ja sainkin diplomaattisen vastauksen, jota olen siitä lähtien soveltanut: "Sanot vain, että me kaikki Paavolaiset olemme sukua keskenämme".

Koulussa minä olin pääsääntöisesti "Tiina P" erotuksena muista Tiinoista luokalla. "Tiina Pee, kolme cee, tuletko hakemaan tossut kansliasta" ... "Tiina Pee, viisi cee, tuletko hakemaan penaalisi kansliasta" – kuulutukset rimmasivat kivasti vuosien aikana koulun käytävillä. Koripalloharrastukseni myötä sain lempinimen Paavo ja teininä poikamaisuuteni pääsi valloilleen; kaveripiirissä olin Pave.





Lukioaikana kiinnostuin sukututkimuksesta ja kävin siitä kurssinkin. Koska sukumme on niin pitkälle tutkittu, ei sukututkimus jaksanut kiinnostaa. Iloitsin muiden mukana kyllä ”sokean Paavalaisen” löytymisestä\* kun taas päästiin taakse päin tutkimuksen haaroja.

Aikuiselämässä on tullut huomattua, ettei Paavolaisiin törmää kovin usein. Sukuun tuli toinenkin Tiina Paavolainen jossain välissä, mutta emme ole tulleet sotketuksi toisiimme (tai minä en ole siitä tietoinen ainakaan).

Kun naimisiinmeno tuli ajankohtaiseksi, jouduin pohtimaan ensimmäistä kertaa sukunimestä luopumista. Suunnitelmisamme olivat myös lapset, joten mietin pitkään sitä, onko tyhmää olla eriniminen kuin muu perhe ja saako sitä aina olla selittämässä.

Voimakas tunne siitä, että olen Paavolainen, siivitti sitten lopputulokseen Paavolainen-Hautala, jolloin sain pitää omani ja Hautalatkin tunnista tuvat samaan perheeseen.

Lapset (Jaakko ja Johannes, sukumme etunimistöistä nekin) ihmettelevät välillä äidin erikoista sukunimeä. En ole antanut vielä kovin filosofisia selityksiä, koska se, että ukki, mummi ja eno ovat Paavolaisia (Matti Juhani, Väinön poika, Heli ja Jussi Petteri Paavolainen), jotenkin selittää heille asiaa. Sitten, kun ovat isompia, kerron kyllä heille mistä olemme kotoisin ja mistä Paavolaiset tulevat. Ja tietenkin sen, että me kaikki Paavolaiset olemme sukua keskenämme.

P.S. Loppukevennyksenä todettakoon vielä, että Paavolaisuudessa on ollut vain yksi huono puoli: pankkikorttikuittiin ei aina mahdu kirjoittamaan koko nimeään ja varsinkaan tätä jatkettua. Sekin ongelma onneksi väistyy, kun pin koodit yleistyvät ja nimiä ei kirjoiteta

enää pieniin lappuihin.

Terveisin

## Tiina Paavolainen-Hautala

Vanhemmat: (Matti) Juhani Paavolainen, s. 26.10. 1942, Heli Marjatta Paavolainen (os Forsblom), s. 7.9.1946

Isovanhemmat, joista tässä kerrotaan eli isän vanhemmat:

Väinö Paavolainen, 4.11.1909, Emma Paavolainen (os. Liski), s. 20.9.1914 (ks. sivu 25 ja lehti 29/2003)

\*) Thomas Pawoilainen esiteltiin sukukouksessa 1996 ja lehdessä 23/1998.

# KOKKOLAN JALKAPALLO JA

**KOKKOLAN PAAVOLAISTEN TAUSTAA ON KERROTTU MM. JUTUSSA HELENA-MUMMON LAPSET (29/2003). HELENA PAAVOLAISEN (S. HIILINEN) NUOREMMISTA LAPSISTA JUHO JA KAKSOSPOJAT VÄINÖ JA VILJO LÖYSIVÄT JALKAPALLOA JO NUORINA VIIPURIN REIPPAASSA.**

Kun perheen kaikki kolme lasta valitsevat harrastukseksi jalkapallon, kukin pian kävelemään opittuaan, ei lopputuloksena voi olla muu kuin että lajista muodostuu koko perhettä yhdistävä tekijä. Näin on käynyt Erkki ja Pirjo Paavolaisen perheessä Antin, Aleksin ja Juhon lajivalinnan seurauksena.

Asialle löytyy aika luonnolliselta tuntuva selitys sukupuuta tarkastelemalla. Poikien molemmat vaarit, Seppo Juhonpoika Paavola ja Veikko Urpilainen, ovat viihtyneet vuosikymmeniä Kuningas Jalkapallon luomissa ja Paavolaisten puolella saadaan menä muutama sukupolvi kauemmaksikin ilman, että tarvitsisi epäillä geenimuuntelua.

Kivennavalta evakkoon lähtenyt Paavolaisten [- -] suvun yksi sisarusparvi päätyi Viipurin kautta Kokkolaan (ks. lehti 29/2003 ja 36/2010). Täällä urheilu veti puoleensa jokaisen, kenen isommalla kenen pienemmällä vetovoimalla. Väinö Paavola oli legenda kokkolalaisessa jalkapalloilussa. Juho-veli oli enemmän lämmennyt yleisurheilulle, Vilho tuki poikiensa jalkapalloharrastusta ja sisarista Toinin poika Raimo Tiainen kartutti myös Väni-enonsa opissa jalkapallotaitojaan.

Väinön poika Juhani muistetaan KPV:n mestaruussarjaan nostaneen joukkueen maalivahtina ja tyttäret seurasivat Emma-äitiään Pallo-Siskojen toiminnassa. Juhon pojista Seppo – Erkin isä – mieltyi jalkapallon ohella jääkiekkoon, mikä palkitsi hänet lempinimellä ”Tappaja”. Viljon poika Olavi pelasi kunniaakkaan uran KPV:n edustusjoukkueessa ja samalla tiellä ovat olleet Olavin pojat Tuomo ja Teppo. Tässä ehkä merkittävimmät jalkapallokärpäsen pureman saaneet Kokkolan Paavolaiset, mutta jatketaanpa asioiden muistelu Erkin ja Pirjon kodissa Säveltäjantiellä,

missä hyvää sivustatukea tarjosivat Seppo ja Veikko.

Erkki Seponpoika Paavolaisen oma pelaajaura KPV:ssä käsitti lähinnä juniorivuodet, mutta niitä ovat seuranneet vuosikymmenien luottamustehtävät juniorijoukkueiden taustalla. Jonkin verran pelaamista hän jatkoi miestenkin tasolla alemmissa sarjoissa.

Juuri nyt tehtävä rajoittuu lähinnä omien poikien Aleksin ja Juhon edesottamusten seuraamiseen, kannustamiseen kentän laidalta ja tarvittaessa kyytimiehenä toimimiseen. Perheen vanhin poika Antti on jo lentänyt tavallaan pesästä. Hän viimeistelee konealan dipomi-insinöörin tutkintoa Tampereella. Jalkapalloa hän ei sentään ole hylännyt, vaan pelailee talvisin futsalia ja kesäkaudella Alavetelin IK Myranissa.

Yksin Erkki-puolisoaan ja poikiaan ei Pirjon, os. Urpilainen tarvitse syyttää kiinnostuksestaan jalkapalloon. Kokkolaan ja Ykspihlajaan Urpilaiset tulivat Viitasaarelta.

Pirjon isän, Veikko ”Hepe” Urpilaisen kokkolalainen urheiluväki, ainakin iäkkäämpi polvi, muistaa Jymyn jalkapallojoukkueessa urastaneena sivutukimiehenä, pelipaidan numero 4 selässään. Lempinimensä hän muistaa saaneensa Ykspihlajassa jo lapsuudessa poikakavereiltaan, jotka näkivät laiturissa Hepe-nimisen laivan.

Parikymmentä vuotta kestänyttä pelaajauraa oli vaikea saada katkaistua, kun Jymyssä alkoi esiintyä pelaajapulaa. Mokka-Motti-kahvilan eteen kokoontuttiin laskemaan pelaajat. Kun miehistövajausta oli, saatettiin kuulla kapteeni ”Jokkeri” Esko Savolaisen kommentti: ”P...e, on se Hepe haettava mu-

## PAAVOLAISTEN NELJÄS POLVI



*Kokkolan palloileva perhe asettui yhteiskuvaan. Vasemmalta Antti, Pirjo, Erkki, Juho ja Aleksi Paavolainen. Istumassa Pirjon isä Veikko Urpilainen ja Erkin isä Seppo Paavolainen.*

kaan”.

Pelikassi täytyi olla aina starttivalmiina. Joskus kesken ruokailunkin joukkueen auto ajoi portin pieleen, tyytytti miestä mukaan ja sinne mentiin, muistelee Veikko.

### **Kokkolan palloilusuvut**

KPV:n 80-vuotishistoriikissa on erikoinen tilasto 150 kokkolalaisesta jalkapallosuvusta. Siinä kaupungin jalkapalloharrastuksen laajuutta vertailtaessa on kaksi sukua yli muiden, Telimaat ja Paavolaiset. Juuri tänä päivänä Paavolaiset ovat tarrautuneet ykköspaikkaan.

Kun olen kuunnellut Erkin ja Pirjon kertomusta perheen yhteisistä vuosista, tulee siitä mieleen tutun tulkinnan ”päivääkään en vaihtaisi pois” sanoma. Vanhemmat eivät ol-

leet harrastuksessa vain antavana vaan myös saavina osapuolina. Monesti on juostu kentältä toiselle kannustamaan ja viemään vesipulloja, jos poikien pelit ovat sattuneet samaan aikaan, muistelee Pirjo rooliaan.

—Yhteen hiileen tässä on puhallettu ja samalla tietoisena siitä, että vapaaehtoistyöhön tämä on. Meillä on ollut onni matkassa myös siinä, että poikien isovanhemmat ovat olleet tukemassa heitä ja olemme mekin siitä saaneet osamme. Mieleen ei tule meidän perheessä muuta harrastusmuotoa, joka olisi ollut pojille vaihtoehto. Nuorempana Antti ja Aleksi kävivät kahdeksan vuotta kuvataidekoulua ja Juho viihtyi rumpujen parissa, mutta ne harrastukset ovat jääneet, paljastaa äiti-Pirjo.

Samalla hän tuo näytille laatikollisen lehti-



dokumentteja, jotka lähes yksinomaan kertovat veljesten jalkapalloharrastuksesta.

– Ei tule mieleen päivää eikä hetkeä, jolloin tämä osallistuminen olisi tympinyt tai olisimme asettuneet poikkiteloin poikien harrastuksen kanssa. Oli sitten kyse rahallisesta tuesta tai joukkueiden talkoisiin osallistumisesta. Usein niihin on saatu myös isovanhempien auttavat kädet mukaan.

–Se on tunnustettava, että jokaisen pojan vanhempien kohdalla tilanne ei ole sama. Kun syy poissaoloon on hyvä, niin sen hyväksyn, mutta toisen panoksilla ratsastaminen ei miellytä. Tuskinpa olemme jalkapallon takia perheemme elämässä ja elintasossa joutuneet mistään merkittävästä ja tarpeellisesta kieltäytymään.

– Kun pojat lähtevät harrastuksensa pariin, niin vanhemmille se antaa huojentuneen olon. Tietää missä he ovat ja siellä he tapaavat samanhenkisiä kavereita. Oikeastaan ainoa huoli kohdistuu mahdollisiin loukkaantumisiin, koska vauhti on kiihtynyt niin harjoituksissa kuin peleissä. Vasta hiljattain saimme säikähättää, kun Alekski sai ottelussa kovan aivotärähdyksen ja Juho tällin sääreensä. Onneksi

nyt tilanne molempien kohdalla on ilmeisesti voitettu, uskoo ainakin isä-Erkki.

**”EI TULE MIELEEN  
PÄIVÄÄ EIKÄ HETKEÄ,  
JOLLOIN TÄMÄ OLISI  
TYMPINYT”**

Pirjolla riittää energiaa myös ns. yhteisten asioiden hoitoon erinäisissä luottamustoimissa. Jalkapallon harrastamisen osalta hän näkee tilanteen Kokkolassa melko hyvänä, kun katselemme San-tahaan suuntaan. Hän kuitenkin muistuttaa, että varsinkin liikunnan alueella tuntuu herkästi nousevan esiin uusia toiveita. Lajien runsas kirjo tuo esiin monia muitakin tuen hakijoita, eikä jaettavaa ole koskaan liikaa.

Keskustelussa ei voida sivuuttaa myöskään ajatusten vaihtoa itse seuraorganisaatiosta, mistä Erkillä on vuosien kokemus. KPV:n juniorityölle Erkki toivookin myönteistä kehitystä jatkossakin; on tärkeää, että seura juniorityön kautta kasvattaa omia pelaajia edustusjoukkueeseen.

Pääsiäismaanantain ilta Säveltäjäntiellä oli kiitoksen arvoisesti täynnä rikkaita ja hauskoja jalkapalloiluun liittyviä muisteluja, ja arvioitiinpa vähän tulevaisuuttakin.

– vote

Jutun on kirjoittanut ”–vote” eli **Voitto Kentala**, ja se on ilmestynyt keväällä 2012

*Palloveikko* –lehdessä, jota julkaisee Kokkolan Pallo-veikot. Valokuvien käytöstä kiitos **Jukka Lehojärvelle**.



*Ukit Veikko Urpilainen ja Seppo Paavolainen eivät enää pelaa aktiivisesti, mutta osallistuvats illoin tällöin talkoisiin.*



Istumassa Pirjo ja Erkki Paavolainen. Pojat vasemmalta: Antti, Juho ja Aleks Paavolainen.

## Sukuseuran johtokunnan yhteystiedot

Pekka Paavolainen  
Puheenjohtaja  
Koivukuja 4 A 6  
33960 PIRKKALA  
0400 733 282  
pave.paavolainen@luukku.com

Kari Paavolainen  
Rajatie 50  
17130 VESIVEHMAA  
(03) 766 7218 / 0400 357 193  
kari.paavolainen@gmail.com

Armi Auri  
Rautatienkatu 11-13 A 10  
33100 TAMPERE  
(03) 2131 230 / 040 509 1167  
auri.armi@gmail.com

Helena Paavolainen  
Sihteeri  
Kivijatie 4 D 37  
00940 HELSINKI  
040 718 4858  
helepa@elisanet.fi

Vesa Pekka Paavolainen  
Keskustie 15 C 26  
46900 INKEROINEN  
0400 763 502  
pekka.paavolainen@gmail.com

Tuula Nieminen  
Apilakatu 17 A  
11120 RIIHIMÄKI  
050 382 4241  
niementuula@kolumbus.fi

Erkki Paavolainen  
Taloudenhoitaja  
Ahmankatu 4 C 18  
05460 HYVINKÄÄ  
045 316 2397  
erjupa@gmail.com

Matti Paavolainen  
Purokatu 44  
15200 LAHTI  
0400 267 866  
matti.paavolainen@phnet.fi

Markku Miettinen  
Ilkankatu 9 as 12  
53100 LAPPEENRANTA  
040 544 5654  
markku.miettinen@pp1.inet.fi

Marja-Leena Kivilä  
Saarenpääkatu 21  
13210 HÄMEENLINNA  
(03) 674 1710  
leena.kivila@aina.net

Pentti Paavolainen  
Jalavatie 2 A 2  
00270 HELSINKI  
0400 649 021  
pentti.paavolainen@kolumbus.fi

Juha Paavolainen  
Ahulinpolku 4  
36200 KANGASALA  
040 559 3177  
juha.paavolainen@kolumbus.fi

### Kunniajäsenet

Ritva Paavolainen  
Raija Valonen

# Ikäongelmia

**Ovatko sukukokoukset rajan takana tekopyhiä ristiretkiä, kysyy Sukuseuran nuoriso-osastoa edustava Erkki Koskimäki**

1500-luvun alkuun asti Euroopassa henkisen elämän auktoriteettina toimi katolinen kirkko. Paavin johtama instituutio oli siitä ikävä ettei se palvellut yksilön etua, vaan pyhän kirkon etua, mikä se ikinä olikaan. Rahalla sai ostaa kiirastulelta pelastavia aneita, joilla rahoitettiin ristiretkiä menetetyille pyhille maille. Ristiretkeläisille luvattiin automaattinen taivaspaikka, olivat he sen ansainneet tai eivät.

Nykyajan nuoret (tässä yhteydessä kaikki alle kolmekymppiset) näkevät itsensä ennen kaikkea kontekstistaan riippumattomina yksilöinä, vapaaheroina. Jos ja kun kuulutaan johonkin ryhmään, ryhmän on oltava sellainen jonka jäsenyyden määrittää tietoinen valinta.

Sukulaisuus on nykyään välttämätön paha, sitä hävetään ja se pyritään unohtamaan. Verisiteet ovat erittäin hatarassa asemassa, myöskään Paavolaisten maantieteellinen levinneisyys ei auta asiaa. Sukujuuret alkavat kiinnostaa vasta lähempänä eläkeikää, kun oma elämä on saatu järjestykseen ja identiteettikriisi iskee.

Sukuseuran on vaikea kilpailla nykyajan ilmiöiden kanssa; siksi sen on tarjottava jotakin mitä ei voi muualta saada. Suvun historiaa ja yhteiskahvittelua on tarjottu hyvin sukuseuralaisille, mutta tieto sukuseuran toiminnasta vuotaa kovin niukasti seuraan kuulumattomien Paavolaisten saataville. Vaikka sukuseura saataisiinkin helpommin lähestyttäväksi ja näkyvämmäksi, on syytä miettiä riittäkö sekään nuorille.

Onko Sukuseuran hallitus Paavin kuuria? Ovatko sukukokoukset rajan takana tekopyhiä



*Kirjoittaja koulukuvaajan ikuistamana.*

ristiretkiä? Ostetaanko sukuseuran jäsenmaksulla armahdus sukulaisuussuhteiden laiminlyömisestä?

Tuskinpa sentään, vaikka yhtäläisyyksiäkin löytyy; nykyaikaisen ihmisen ei katsota tarvitsevan tarkkaan määriteltyä uskontoa, eikä myöskään sukujuuria. Sukuseura taitaa siis tarvita pienimuotoista reformia, mikäli jäsenten keski-ikä on tarkoitus pitää kaksinumeroisena.

Pietarin heinäkuisessa kokouksessa oli jo kultavissa teesien naulaamisen pauketta; keskustelu oli idearikasta ja puheenvuoroja käytettiin ahkerasti. Toivottavasti esitetyt ideat sukuseuran facebook-aktivoitumisesta ja muista nuorten jäsenten houkuttelusta kantavat kaivattua hedelmää lähitulevaisuudessa.

**Erkki Koskimäki, 19**

*Oletko samaa mieltä? Oletko eri mieltä? Asiaa vai puppua? Sukuseuran lehti julkaisee mielipiteesi, kun lähetät sen toimitussihteerille osoitteeseen [ilona.koskimaki@uta.fi](mailto:ilona.koskimaki@uta.fi)*



Esine, joka tarttui mukaan

# Nysä veitsi

Tämän kuluneen veitsen tarina on lyhyt, mutta kun tiedän sen, laitan sen tähän lehteen.

Veitsi kulki isäni ”Hauhon Laurin” veljen Eino-setäni (s.1907) mukana koko hänen sodassa olo aikansa. On siis sodankäynyt kuten sotamiehetkin.

Se on kulunut kovassa käytössä tuollaiseksi nysäksi, kun vertaa sitä kuvan malliveitseen. Joku, en muista kuka, on tehnyt jälkeensä siihen visakoivusta uuden kahvankin.

Eino-sedän kuoltua veitsi kulkeutui hänen jäämistöstään äitinsä Senni-mummon käyttöön.

Mummo käytti sitä paljon, mikään muu veitsi ei kelvannut esimerkiksi ”potattikakkaraperunoitten” kuorimiseen, mikä oli mummon hommia aina kun tehtiin potattikakkaroitteja, ja niitä tehtiinkin usein ja olivat hyviä!

Ruokaillessaan veitsi oli mummolla aina käytössä. Isän sisko Esteri kertoili veitsestä tarinoita, joita en valitettavasti kaikkia muista, mutta kouluaikanani olen pitänyt 50-luvulla esitelmän veitsestä, ja sain siitä oikein kiitosmaininnan.

Mummoni jälkeen veitsen otti hoiviinsa isän sisar, tätini Esteri, ja sitten tätini Maire, edelleen sisareni Annikki ja nyt se on visussa säilössä minulla, Leenalla.

On se ihme ja kumma, miten tuollainen veitsen tynkä on arvostettu lähipiirissä, vaikkei olekaan kultaa tai hopeaa eikä mikään riitä aiheuttava PERINTÖKALU, minkä jokainen perintöihin oikeutettu haluaisi omakseen – vaikka sitten riitelemällä ja oikeutta käymällä.

Veitsentyngän tarinan kirjoitti

**Leena Kivilä**



# SUKUSEURAN JOHTOKUNTAAN UUTTA VERTA

Paavolaisten sukuseuran johtokunnan  
uusin jäsen Juha Paavolainen esittäytyy  
suvulle lehden välityksellä

Tervehdys kaikille ! Olen uusi Vuottaan heikkiläisten haaran edustaja sukuseuran johtokunnassa, tehtävä johon ilmeisesti velvoitetaan kun ikää kertyy! Tämä on toki hyvä tilaisuus tutustua omaan sukuun ja omaan sukuhaaraan, joka pääosin ajautui sodan alta Hirvensalmen (1941–42) kautta Luopioisten Aitooseen (1943–50) ja sittemmin asettui kolmelle eri paikkakunnalle Jyväskylään, Luopioisiin ja Helsinkiin. Sinänsä lyhyet välimatkat ovat kuitenkin tehokkaasti eriyttäneet Heikkiläisiin kuuluvat perheet näinä vuosikymmeninä. Alussa tiet ja kulkuvälineet olivat heikot, sittemmin nykyelämän kiivasrytmisyys on varmaan osaltaan vaikuttanut asiaan.

Isäni Mauri (s. 1933) tutustui tulevaan vaimoonsa ja äitiini Viola Orvokki Koskiseen (s. 1938) Aitoossa, josta sitten isän työn perässä muutto Luopioisten Kynärölle (1960) ja sieltä Rautajärvelle (1962) missä he yhä asuvat. Minä synnyin kesällä 1960 ja olen kietärnyt Tukholman ja Tampereen kautta tänne Kangasalle.

Sukuseuran toiminta ja sukuhistoriaan perehtyminen ovat minulle hyppy tuntemattomaan, vaan en varmaankaan tule toimimaan yksin vaan tarjoan tilaisuuksia osallistua ! Olen ajatellut että ”nimenhuudosta” olisi hyvä aloittaa, keitä perheeseen kuuluu ja mitä meille kuuluu. Suvun seniorit ja heidän muistelmansa ovat tärkeitä tallentaa ja siirtää tuleville polville, mutta hyvä olisi selvittää ja tallentaa uudempienkin perheiden vaiheita niin ettei kaikkea tarvitse muistella jälkikäteen.

On ehkä vaikeaa hahmottaa mitä asioita lähimenneisyydestä pitäisi sukuseuran tarpeisiin kerätä, ilmeistä kuitenkin on että vuosikymmenten kuluttua nykyhetken tapahtumat näkyvät eri valossa ja kiinnostavampina kuin miltä juuri nyt tuntuu. Ihmiset kun ovat erilaisia, niin kiinnostavat huomiota ja pitävät tärkeinä eri asioita. Tämän vuoksi ei ehkä tulisi

olla turhan ”kriittinen” siitä mitä voisi tavalla tai toisella tallentaa ja kertoa eteenpäin.

Toisaalta lienee niin, ettei monikaan meistä tule keränneeksi asioita sukututkimuksen tarpeisiin, ei kiinnosta eikä ole aikaakaan. Tältä pohjalta kuitenkin toivon saavani apua johtokuntatyöhön siten, että saataisiin jäsenneiltyä Heikkiläisten haaran menneisyyttä että nykyhetkeä !

Asun perheeni kanssa Kangasalla Tampereen liepeillä. Meitä on vaimoni Sirpa sekä pojat 17-vuotias Samu ja 15-vuotias Sulo – ja koira Hilma, 5-vuotias. Lapset syntyivät Tampereella Lukonmäessä, josta sitten siirto kohti maaseutua väljempiin oloihin 2002 jolloin rakensimme talon Kaarina Maununtyttärentien varteen Liuksialan kartanon vanhoille maille, avusta vieläkin kiitos isälle Maurille, Ismo-veljelle ja Jussille, Sirpan veljelle.

Isän kanssa on tehty uutta harrastetilaa tämän kesän aikana, sen valmistuttua rakentaminen saanee jäädä. Täällä on peltoa, hevosia ja metsää muttei katuvaloja, bussiyhteyksiä eikä pyörätietä. Maaseutua kaikin puolin. Mukavaa kuitenkin, että kaupunkiin on vain 20 minuutin ajomatka.

Sirpa (os. Salonen) on sisustustarvikemyyjänä Pälkäneen puolella Rautiassa, sieltä siis tavaraa sukuhintaan ;) Hän harrastaa tekstiilitöitä, pellava ja muu perinteinen kiinnostaa ja erityisesti vanhojen huonekalujen entisöinti, kankaiden ja jousien uusiminen, maalin rapsuttelu ja puuosien kunnostus muutoinkin. Meillä on kaikki vanhaa paitsi lapset ! Kesäisin puutarha, siellä erityisesti kukkaset, ovat Sirpan mieleen.

Anoppini Inkeri on tässä(kin) harrastuksensa tyttöään ohjannut, he pitävät kukista ja niistä siksi pitää olla paljon erilaisia. Kasvihuooneesta tulee makeita terveellisiä tomaatteja ja pieniä vesimeloneja. Sirpa myös marjastaa ja sienestää meille vuoden ”super-foodit” joista

kaikki nautimme. Minulle jää puutarhasta nurmikon kasvatus ja leikkuu

Pojista Samu on ollut ja on liikunnallinen, harrastanut lumilautailua, maastopyöräilyä ja BMX-temppupyöräilyä sekä nyt parin vuoden ajan jenkkiputista Tampereen Saintseissa – voittivat tänä vuonna C-junnujen Suomen Mestaruuden, mikä varmasti innostaa poikia jatkamaan. Samaan aikaan kuitenkin pitäisi selviytyä lukiosta, siinä Samulle haastetta ainakin ajanhallinnan suhteen.

Sulo on perinyt vaariltaan, Sirpan isältä Olavilta, vahvan kiintymyksen kotiympäristöön. Hän on sosiaalinen ja hänellä on paljon kavereita ja toimintaa mutta etupäässä siten, että kaverit tulevat meille.

Itse olen töissä Metso Fabric'silla, entisessä Tamfeltissa, myynti- ja tuotepäällikkönä. Aiemmin Tampellassa / Valmetissa olleena työurani on ollut paperikoneiden parissa eri tehtävissä, hiilijalanjälkeni lentomatrustami-

sen kautta alkaa olla varmaan isohko.

Työ parissa koneet ja laitteet ovat laajalti samankaltaisia ja välillä tylsiäkin, mutta ihmiset eri kulttuureissa on työn suola. Kuten kaikessa, saman asian voi tehdä useammalla tavalla väärin tai oikein, samoista asioista voi, tai pitää, keskustella eri tavoin ja niin edelleen.

Moni asia on muuttunut parissa vuosikymmenessä ja muuttuneet jatkossa yhä nopeammin. Työtä helpottamaan tulivat tekstin- ja kuvankäsittelyohjelmat, sähköposti ja kännykkä. Mutta työ muuttuu raskaammaksi tehokkuuden parantuessa, painopaperinkulutus vähenee mutta pakkauksia tarvitaan lisää, maailma pienenee ja Kiina kasvaa. Mielenkiintoista on nähdä kuinka Suomi kehittyy ja pärjää Euroopassa ja maailmassa.

Toivotan kaikille sateetonta loppuvuotta mutta kuitenkin valkoista talvea!

**Juha Paavolainen**



*Samu, Sulo, Juha ja Sirpa Paavolainen sekä Hilma-koira perhepotretissa*





## Kunniajäsen on poissa

Maj-Liisa Paavolainen os. Merisuo

5.1.1917– 26.3.2012

Äiti, Ätätä ja Mummi siunattiin Tampereella Kalevan kankaan hautausmaalla 27.4.2012.

Äiti syntyi Matti Aleksanteri Merisuon ja Helmi Ellen Merisuon os. Nylund esikoisena 5.1.1917 Tampereella. Äidin elämän taitekohdista kerroin muistopuheessani Kalevan kirkon seurakuntasalissa.

Äiti syntyi keskelle vapaussodan tulevia myllerryksiä. Äidin Isä Alex Merisuo oli menestyvä liikemies Tampereella. Hänellä oli urheiluliike, jossa oli myynnissä mm. metsätysaseita ja niihin panoksia. Niistä aiheutuikin melkoisia vaikeuksia punaisten hallinnoimalla Tampereella. Äiti joutui alle kaksivuotiaana uhkailun kohteeksi, kun punaiset etsivät heidän kodistaan aseita ja panoksia.

Perhe muutti vuonna 1921 lopulliseen kotiinsa Laukontorin varteen. Siellä äiti vietti myös viimeiset 40 vuottaan.

Äidin elämässä kaikkein traumaattisin kokemus oli oman isän kuolema vuonna 1928, äidin ollessa vasta 11-vuotias. Vararikko aiheutti liikkeen menetyksen, josta seurasi taloudelliset vaikeudet ja äidinkin oli lopetettava hyvin alkanut tyttökoulu.

Vuonna 1933 äiti pääsi Sandbergin tavarataloon töihin. Saman vuoden syksyllä pyrki Tampereen teollisuuskouluun isäni Reino Johanneksenpoika Paavolainen. Lämpäistyään pääsykokeet oli edessä opiskelija-asunnon etsiminen. Se löytyikin mummini vuokratessa huoneen tekun pojille. Tästä alkoikin suvun tuhkimotarina.

Äiti ja isä vihittiin syyskuussa 1938.

Sodan uhka oli väistämätön 1939 ja alkoi YH:n aika. Äiti toimi lottana Tampereella ja opetti mm. kenttäkeittiön käyttöä lokakuussa nostomiehille tyttölyseon pihalla. Sodan syntyä äiti muutti lapsuudenkotiinsa mummini

luokse asumaan. Isähän oli rintamalla Tolvajärvellä haavoittumiseensa saakka.

Välirauhan 1940 aikana isä kävi Pion RUK Koriolla. Kurssin päätyttyä hän sai työpaikan Päämajan Linnoitustoimistosta Myllykoskelta. Tammikuun alussa 1941 äiti muutti isän luokse Myllykoskelle.

Vuonna 1942 äiti oli lottakomennuksella Kiestingin rintamalla, siellä hän toimi etulinjassa muonituslottana.

Vuosi 1943 oli asemasodan aikaa myös Linnoitustoimistossa. Niinpä äidin esikoinen Helkky syntyi 30 tammikuuta Kuusankoskella.

Suurhyökkäyksen alettua 10.6.1944 äiti ja Helkky muuttivat juhannukseksi evakkoon Vesannolle Neiturin taipaleen kanavalle. Isoisäni Johannes Paavolaisen luokse. Äiti ja Helkky palasivat takaisin Myllykoskelle syksyllä sodan loputtua.

Äiti, Helkky ja isä muuttivat tammikuun alussa 1945 Joensuun Ylämyllylle. Helmikuussa 1946 muutto Kerimäelle ja tammikuussa 1948 muutto Savonlinnaan.

Isän ollessa työpaikkansa puolesta jatkuvasti tarkastuskäynneillä Petsamoä myöten, muodostui äidille painajaisajaksi vuodet 1945 – 1948. Näinä vuosina valvontakomission tarkastajat kävivät minä vuorokauden aikana tahansa tarkastuskäynneillä kotona. Äidiltä tivattiin mahdollisia ylimääräisiä aseita ja kätköjä. Onko isä kertonut jotain merkittävää ym ym.

Äidin odottaessa toista lastaan muutimme Savonlinnaan. Matti Reinon poika syntyi Savonlinnassa huhtikuun 28 päivänä 1948.

Rauhanehtojen mukaan linnoituslaitteet purettiin, jolloin isän työ päämajan linnoitus-

toimistossa lakkasi. Organisaatio purettiin ja oli haettava muualta töitä.

Isä sai työpaikan TVH:n Keski-suomen piiristä, joten muutimme elokuussa 1949 Jyväskylään. Helkyn ihmeteltyä, miksi isä on aina perin kärsimätön palattuaan viikon työrupeamalta, päätti isä hakeutua töihin, missä voi olla päivät töissä ja muun ajan perheen parissa.

Lahden kaupungilta 1951 sellainen työpaikka löytyikin, joten muutimme Lahteen. Siellä elämä alkoi vakiintua ja äidin ja isän unelma omasta talosta sai alkunsa. Raken-nustyöt alkoivat elokuussa 1955. Seuraavana vuonna muutimme vielä vaiheessa olevaan taloomme juhannukseksi.

Äiti täytti 1957 neljäkymmentä vuotta, joloin kotimme oli valmis. Äidin ja isän elämän täytti seuraavat kymmenisen vuotta erittäin aktiivinen partiotoiminta.

Äidin ensimmäinen lapsenlapsi, Helkyn esikoinen Pertti syntyi vuonna 1966. Toinen lapsenlapsi Helkylle syntyi 1971 ja sai nimeksi Lauri.

Isän jäätyä eläkkeelle 1973, muuttivat äiti ja isä takaisin Tampereelle kolmenkymmenen kahden vuoden jälkeen. Täällä alkoi aktiivinen sukuseuramme mukana olo. Äiti ja isä luettelivat sukulaistemme ns. punaiseen kirjaan, jonka he saivat valmiiksi 1980. Luettelossahan oli Karjalaan jääneet henkilöt ja muille paikkakunnille muuttaneet sukulaistem-



me. Saatuaan luettelon kansiin Äiti ja isä päättivät ottaa yhteyttä sukulaisiimme ympäri maata. He ajelivat paikkakunnalta toiselle sukuluettelon osoitteiden mukaan. Kysymys ovella oli ”Olemme Paavolaisia olette kai tekin?” Vierailuista syntyi äidille henkilökohtaisia tuttavuuksia ja sukukokouksissa äiti pystyikin sijoittamaan ensikertalaiset sukumme kartalle luontevasti ja monisanaisesti.

Äidin kolmas lapsenlapsi Sirpan ja Martin esikoinen Juuso syntyi joulukuun lopulla 1982. Oman äidin (Helmi Merisuo) menetys maaliskuussa 1983 oli äidille vaikea kokemus. Äidin neljäs lapsenlapsi syntyi joulukuussa 1984 Sirpalle ja Matille, toinen poika Ville. Äidin viides lapsenlapsi syntyi kesäkuussa 1987 Sirpalle ja Matille, ensimmäinen tyttö Reetta.

Isäni Reino Johanneksen poika Paavolainen nukkui pois 28.2.1998. Se oli äidille vaikeaa. Olivathan he olleet yhdessä yli 60 vuotta.

Seuraavat 14 (1998 – 2012) vuotta olivat äidille aktiivisen ja itselle elämisen vuodet. Äiti osallistui aktiivisesti sukuseuran johtokunnan kokouksiin kunniajäsenen ominaisuudessa. Tärkeitä olivat myös yleisöluennot yliopistolla sekä teattereissa ja konserteissa käynnit. Muistiinpanot olivat äidillä kokoelämän kattava harrastus, johon viime vuosina Villen asentama Mikro Mikko ja tulostin loivat aivan uudet mahdollisuudet verrattuna matkakone Olivettiin.

Lastenlastenlapsia äidillä on kahdeksan. Puolet heistä asuvat kotimaassa ja puolet USA:ssa.

Tapanin päivänä 2011 vietimme Äidin 95 syntymäpäivää. Lapset, lapsenlapset ja lastenlasten lapset olivat onnittelemassa kultaista äitiä ja mummia.

Äidin syntymäpäivä oli 5.1.2012. Sukuseuramme puheenjohtaja Pekka Paavolainen kävi tervehtimässä äitiä tammikuussa. Käynti virkisti äitiä, sillä sukuhan oli äidille kaikki kaikessa.

**Matti Paavolainen**



*In memoriam*

Tapio Paavolainen

3.5.1933–9.3.2012

Silja Paavolainen s. Lindroos

19.11.1934–12.2.2012

Tapio Paavolainen kuoli Hauholla 9. maaliskuuta 2012. Hän menehtyi sairauskohtaukseen lapsuuskotimme kohdalla ajaessaan autolla Vitsiälän tietä. Hänen aviopuolionsa oli kuollut vain vajaa kuukausi aikaisemmin.

Tapio syntyi Kivennavan Polviselällä 3.5.1933 Lauri ja Lempi Paavolaisen toisena lapsena. Turvallinen lapsus kodin piirissä päättyi talvi- ja jatkosotaan. Evakkotie johti monen kansakoulun kautta viimein Hauholle, josta Paavolaiset ostivat maatilan 1946.

Tapioista kasvoi innokas maanviljelijä, mihin ammattiin hän oli lapsesta saakka perehtynyt maamieskoulun käyneen isänsä kantapäällä. Kun hän 1958 avioitui hauholaisen Silja Lindroosin kanssa ja muutti tämän kotitalalle Rauhanmäkeen, alkoi hän tavallaan hoitaa kahta maatilaa.

Isä Lauri tosin piti isännyyttä kotitalalla vielä 28 vuotta, mutta maatalouskoneet ja tarvittava työvoima olivat jo yhteisiä. Polviselältä saadun mallin mukaan erikoistuttiin sokerijuurikkaan viljelyyn.

Isänsä tavoin kiinnostivat Tapiota myös yhteiskunnalliset asiat ja miltei isän perintönä alkoi kertyä luottamustehtäviä. Hän kuului jonkin aikaa Hauhon Osuuspankin hallintoeliimiin. Myös Paavolaisten aktiivisesti toimiva sukuseura halusi hänet johtokuntaansa. Vähitellen Tapio luopui kaikista luottamustehtävistä ja omistautui täysin oman tilan viljelykseen ja karjan hoitoon.

Vaikka hämäläinen koti ja perhe merkitsivät Tapiolle paljon, säilyi hänen sydämessään kirkkaana rakkaus menetettyyn kotiseutuun. Näkyvin osoitus siitä oli hänen aktiivinen osallistumisensa Annikka-sisarensa kanssa kotikyläkirjan Tattiportilla tavataan tekemiseen. Hän oli meistä ainoa, joka pystyi



kuvaamaan Polviselän maataloutta ja sen nopeaa kehitystä 1920–30-luvuilla. Isä Lauri oli aikanaan tehnyt siitä hyviä muistiinpanoja. Tapio piirsi myös talojen pohjapiirroksia ja pihapiirejä kirjaamme.

Tapiolla oli lapsuudesta saakka haaveena lentäminen. Taitavasti hän rakensi isojakin lennokkeja. Veikan käsistä syntyi jo nuorena muitakin esineitä.

Tapiolta itseltään jäi lentäminen haaveeksi. Hän oli mielissään, kun poikansa Jorma harrasti purjelentoa. Jorma on nykyään Rauhamäen tilan isäntä. Myös musiikki merkitsi Tapiolle paljon, sen hän oli perinyt vanhemmiltaan. Tämä perintö on siirtynyt myös lapsille. Ilkka-poika on saanut siitä jopa ammatin ja toimii kanttorina.

Nyt on Tapio-veikka poissa. Lapsuuskotimme Vitsiälän tien varrella myyty vieraille. Mutta minä uskon, että Tapio-veli on saanut siivet ja saa nyt lentää vapaana.

**Pikkusiskosi Leena Kivilä**

Omaiset ystävällisesti pyysivät saattoväkeä muistamaan Tapiota kukkatervehdysten sijaan lahjoittamalla sopivaksi katsomansa summan Paavolaisten sukuseura ry:lle, jonka toiminta oli lähellä Tapon sydäntä. Lahjoituksia kertyi yhteensä kunnioitettavat 960 euroa. Sukuseuran hallitus lausuu lämpimät kiitoksensa.





*In memoriam*

## Jaakko Ilonen

28.4.1929–1.6.2012

Yrittäjän, Ilosen Puutyö Ky:n perustajan Jaakko Ilosen elämäntyö päättyi 1.6.2012 kotonaan Hauholla vaikean sairauden saatua yliotteen. Hän oli erittäin positiivisesti elämään ja ihmisiin suhtautuva henkilö, joka näki vastoin käymistenkin kohdatessa aina jotain hyvää.

Jaakko Ilonen syntyi 28.4.1929 Kivennavalla Karjalassa ja tuli perheensä mukana Hollolan ja Padasjoen kautta Hauholle. Jaakko valmistui Hämeen läänin kiertävästä mieskotiteollisuuskoulusta vuonna 1948, mistä lähtien hän on valmistanut tuhansia erilaisia puuesineitä ja huonekaluja ympäri maailmaa. Kuuluisin asiakas lienee Englannin kuningatar Elisabeth II, jolle hän toimitti sohvakaluston vuonna 1976. Hän on myös ollut vuosien kuluessa oppi-isänä lukuisille nuorille puusepille, jotka ovat sittemmin perustaneet oman puualan yrityksensä.

Uusia tuotteita Jaakko Ilonen ideoi vielä kuolemaansa asti. Hänen merkittävimmät tuoteideansa olivat keittiötikkaat turvatuella, yksilöllisesti muotoiltu sängynpohja ja tasapainoterapialauta, jota hän itse käytti vielä kaksi viikkoa ennen kuolemaansa. Suuri osa hänen kehittelemistään tuotteista on edelleen Ilosen Puutyön mallistossa. Jaakko Ilonen tutki myös vuosikymmenien ajan sopivia puiden kaatoaikoja, ja antoi auliisti neuvoja asiasta kysyville. Jaakko Ilosen tyttärentoika Antti on päättänyt jatkaa vaarinsa elämäntyötä.

Työ vei suuren osan hänen ajastaan, mutta hän toimi aktiivisesti Hauhon Yrittäjissä ollen yhdistyksen puheenjohtaja vuosina 1981–1984, jolloin myös Hauhon kuuluisa kesätoritoiminta sai alkunsa. Hän toimi vuosien varrella myös monissa luottamustoimissa

Hauhon kunnassa ja seurakunnassa. Lions-toiminta, matkailu ja Hauhon Karjalaiset ry:n toiminta olivat Jaakko Iloselle hyvin tärkeitä.

Jaakko Ilonen piti viimeiseen asti huolta kunnostaan ja terveellisestä ruokavaliostaan. Toiseksi viimeisenä elinpäivänään hän sanoi iloitsevansa sateesta, jotta mustikan kukat saivat vettä ja sadosta tulisi hyvä. Perunat hän ehti laittaa turpeeseen itämään, mutta istutus jäi muille. Ahkeraa, sinnikästä, aina avuliaista ja positiivisesti ajattelevaa Jaakko Ilosta jäivät kaipaamaan puoliso Hilikka, kaksi tyttärtä ja neljä lastenlasta sekä lukuisa joukko ystäviä.

### **Liisa Ilonen-Teivonen**

tytär



Jaakko Ilosen äiti oli Anni Antintytär Paavolainen. Antti oli seitsemästä veljeksestä Tirttulaan jääneen Johanneksen poika. Jaakko Ilonen oli Tapio Paavolaisen ym. pikkuserkku. Ilosten toimintaa on esitelty lehdessämme 36/2010 ja 24/1999.

# Sihteerin palsta

**S**ukuseuran sihteerin tietoon on muistokirjoituksissa mainittujen lisäksi tullut seuraavien suvustamme pois nukkuneiden nimet:

**Aarno Tertti**, Espoo (25.2.1925–23.10.2011)

**Lahja Kivelä**, Loviisa (7.12.1935–27.3.2012)

**Mauno Tenho Paavolainen**, Helsinki (27.3.1922–21.7.2012)

Mauno Paavolaisen elämäntyötä muisteleva voi palata sukulehteen 35/2009. Siinä esiteltiin laajasti hänen elämänsä monia vaiheita ja merkittävää työtä Omarakenne Oy:n johdossa.

Toivomme, että omaiset tai läheiset jaksaisivat toimittaa sukulehteen tiedon ja muistokirjoituksen - vaikka lyhyenkin - edesmenneistä omaisistaan.

Suvun vanhin miespuolinen jäsen on sihteerin tietojen mukaan Jyväskylässä asuva Eino Paavolainen. Hän on syntynyt 1.11.1929



*Sukuseuran sihteerinä toimii Helena Paavolainen. Tässä hän retkeilee Nuuk-siossa*

Vuoden 2012 sukukokouksen pidimme Pietarissa kesäkuun lopussa. Pöytäkirja kokouksesta on luettavissa tässä lehdessä. Kokousiltana kävimme vilkasta keskustelua mm. sukuseuran tulevaisuudesta, nuorten mukaan saamisesta seuran toimintaan ja jäsenmaksujen määrän alenemisesta. Jos teillä lukijoilla on omia näkemyksiä ja toivomuksia aiheeseen liittyen, ottakaa toki yhteyttä johtokunnan jäseniin ja kertokaa mielipiteenne! Suuret kiitokset niille, jotka ovat tämän vuoden jäsenmaksun jo maksaneet!

## Syntyneitä

*Kaisa Elina Pentintytär Paavolainen ja Mikko Koivumäki ovat saaneet tytön, joka syntyi 20.8.2012 aamulla virka-aikaan.*

*Saima Helena Tuulikki Koivumäki on tässä kuvassa kahden viikon ikäisenä Leena-mummon sylissä. Ilmoitti ihastunut Pentti-vaari.*

Sihteerini toivoo, että myös iloisista perhetapahatumista lähetettäisiin hänelle tieto. Esseitä ei tarvitse kirjoittaa, riittää kun kerrotte omin sanoin uutisesta - kirjeellä, kortilla, sähköpostilla tai puhelimeen tarttumalla! Kovin hiljaista on sihteerin postilaatikolla tänä vuonna ollut.



VANHOJA SUKULEHTIÄ (2 e/kpl) JA SUKUSEURAN ADRESSEJA (10 e/kpl) TILATTAVISSA SIHTEERILTÄ. Huom. Sukuseuran adressi käy huomion osoituksena niin surun kuin ilonkin hetkellä!

## Sukuseuran jäsenmaksun maksuohjeet

Tämän sivun alareunassa on malli tilisiirtolomakkeesta, jonka kaltaista tulee käyttää jäsenmaksun maksamisessa. Maksassanne täyttäkää nimi yms. tarvittavat tiedot ja mikä tärkeintä :

**Oma viitenumeronne, joka on numerosarja osoitetarrassa lehden takakannessa. Viitenumero tarvitaan, jotta tiedämme kuka on maksanut jäsenmaksun.**

Kirjoittakaa viitenumeronne tilisiirtolomakkeessa sille varattuun viitenumero-kohtaan. Verkkopankin käyttäjät löytävät mallista tarvittavat tiedot eli saajan tilinumeron, nimen sekä jäsenmaksun /-maksujen suuruuden. Ja muistattehan käyttää viitenumeroa, kiitos!

Käyttäkää IBAN-tilinumeroa **FI58 1029 3000 3168 50** ja BIC-koodia **NDEAFIHH**.

Kuten aikaisemminkin voitte maksaa tällä samalla tilisiirrolla sekä Paavolaisten Sukuseuran (15 €) että Karjalan Liiton (10 €) jäsenmaksun. Karjalan Liiton (KL) jäsenmaksu on vapaaehtoinen ja voitte maksaa sen myös jonkin muun KL:oon kuuluvan yhdistyksen kautta.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	<b>Nordea 102930-316850</b>	IBAN	FI58 1029 3000 3168 50	BIC	NDEAFIHH																																		
Saaja Mottagare	<b>Paavolaisten Sukuseura ry Ahmankatu 4 C 18, 05460 Hyvinkää</b>	Viesti Meddelande																																					
Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress	<i>Sukulainen Toivo</i>	<table border="1"> <tr> <td>J</td><td>ä</td><td>s</td><td>e</td><td>n</td><td>m</td><td>a</td><td>k</td><td>s</td><td>u</td><td> </td><td>1</td><td>5</td><td>€</td><td>/</td><td>h</td> </tr> <tr> <td>K</td><td>a</td><td>r</td><td>j</td><td>a</td><td>l</td><td>a</td><td>n</td><td>L</td><td>i</td><td>i</td><td>t</td><td>t</td><td>o</td><td> </td><td>1</td><td>0</td><td>€</td> </tr> </table>				J	ä	s	e	n	m	a	k	s	u		1	5	€	/	h	K	a	r	j	a	l	a	n	L	i	i	t	t	o		1	0	€
J	ä	s	e	n	m	a	k	s	u		1	5	€	/	h																								
K	a	r	j	a	l	a	n	L	i	i	t	t	o		1	0	€																						
TILISIIRTO GIRERING Allekirjoitus Underskrift		Viitenro Ref.nr	<b>4431</b>																																				
Tiliä nro Från konto nr		Päpäivä Fört.dag	15.12.2012	Euro																																			

Maksu välitetään saajalle vain Suomessa Kotimaan maksujenvälityksen yleisten ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.  
Betalingen förmedlas till mottagaren endast i Finland enligt Allmänna villkor för inrikes betalningsförmedling och endast till det kontonummer betalaren angivit.

PANKKI BANKEN

4431

Sukulainen Toivo

Karjalantie 8

00000 Rajantaka Paavolaisten sukuseura ry 38/2012



## PAAVOLAISTEN SUKUSEURA RY PÖYTÄKIRJA VUODEN 2012 SUKUKOKOUKSESTA

Aika 29.6.2012 klo 20.30 – 22.30

Paikka Hotelli Oktjabirskaja, Pietari

### **1 Kokouksen avaus**

Sukuseuran esimies Pekka Paavolainen toivotti kaikki sukuseuran jäsenet tervetulleiksi ja avasi kokouksen.

### **2 Kokouksen puheenjohtajan, sihteerin ja pöytäkirjan tarkastajien valinta**

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Timo Koskimäki, sihteeriksi kutsuttiin Helena Paavolainen ja pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Matti Paavolainen ja Markku Miettinen.

### **3 Kokouksen osanottajien, laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen**

Todettiin kokouksen osanottajat, paikalla olleet Paavolaisten Sukuseura ry:n kolmekymmentä jäsentä. Kokous oli kutsuttu koolle sääntöjen määräämällä tavalla. Ilmoitus sukukokouksesta julkaistiin lokakuussa 2011 postitetussa sukuseuran jäsenlehdessä nro 37/2011. Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

### **4 Kokouksen työjärjestyksen vahvistaminen**

Hyväksyttiin johtokunnan laatima kokouksen esityslista työjärjestykseksi.

### **5 Vuosien 2010 - 2011 toimintakertomus**

Sukuseuran sihteeri Helena Paavolainen esitti johtokunnan toimesta laaditun toiminta-kertomuksen kaudelta 1.1.2010–31.12.2011 (liite 1). Toimintakertomukseen ei ollut huomautettavaa. Todettiin suvun keskuudesta poistuneet henkilöt ja pidettiin hetken hiljaisuus vainajien muistolle.

### **6 Vuosien 2010 ja 2011 tilikertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto**

Sukuseuran taloudenhoitajan Erkki Paavolaisen ollessa estyneenä, sihteeri esitti tilikertomuksen, tilinpäätöksen sekä tilintarkastajien lausunnon (liitteet 2, 3 ja 4) kaudelta 1.1.2010–31.12.2011. Tilikertomus ja tilinpäätös vahvistettiin.

### **7 Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen**

Myönnettiin tili- ja vastuuvapaus taloudenhoitajalle ja johtokunnalle kaudelta 1.1.2010 – 31.12.2011.

### **8 Sukuseuran jäsenmaksun suuruus ja kauden 2012 - 2013 talousarvio**

Johtokunnan esitys pitää jäsenmaksu ennallaan 15 eurossa hyväksyttiin Vapaaehtoinen Karjalan Liiton jäsenmaksu on 10 euroa, ja se tilitetään edelleen Karjalan Liitolle. Sukuseuran lisäksi muihin karjalaisyhdistyksiin kuuluvat jäsenet voivat hoitaa maksun myös ko. seuran tai yhdistyksen kautta.

Taloudenhoitajan laatima seuraavan kauden 2012 talousarvio esiteltiin sihteerin toimesta ja se hyväksyttiin (liite 5).

### **9 Suvun vanhimmat jäsenet**

Todettiin, että suvun iältään vanhin jäsen on toukokuussa 99 vuotta täyttänyt Rauha Ruoho os. Paa-

volainen Rautalammilta. Iältään vanhin Pietari Tuomaanpoika Paavolaisesta suoraan alenevasti polveutuva miespuolinen suvun jäsen on Mauno Paavolainen Helsingistä, 90 vuotta.

### **10 Erovuoroisten johtokunnan jäsenten vaalit ja kunniajäsenet**

Suoritettiin erovuorossa olevien johtokunnan jäsenten valinta. Erovuorossa olivat Vesa-Pekka Paavolainen, Erkki Paavolainen ja Inkeri Nummelin. Vesa-Pekan ja Erkin suostumuksesta johtokunta ehdotti, että heidät valitaan uudestaan ja eroa pyytäneen Inkeri Nummelinin tilalle johtokunta ehdotti Juha Maurinpoika Paavolaista Kangasalta, joka kuuluu ns. esikoishaaraan. Ehdotukset hyväksyttiin yksimielisesti.

Suvun esimies Pekka Paavolainen esitti johtokunnan ehdotuksen, että uudeksi kunniajäseneksi valitaan Raija Valonen Lahdesta. Ehdotus hyväksyttiin.

### **11 Tilintarkastajien ja varatilintarkastajien valinta**

Yhdistyslain muutoksen johdosta tilintarkastajien sijaan valitaan toiminnantarkastaja, joka voi olla maallikko. Johtokunta esitti toiminnantarkastajan valitsemista tilintarkastajien tilalle ja ehdotti tehtävään Esa Paavolaista Espoosta ja hänen varalleen Pirjo Kajantoa Helsingistä. Ehdotus hyväksyttiin. Todettiin lisäksi ettei sääntömuutosta tarvita, koska toiminnantarkastaja-nimitys on kirjattu yhdistyslakiin.

### **12 Muut asiat**

Puheenjohtaja Timo Koskimäki avasi keskustelun sukuseuran tulevaisuudesta.

Runsaasti puheenvuoroja käytettiin sukuseuran tulevaisuusnäkymistä, aktiivisten jäsenten mukaan saamisesta ja varsinkin nuorten innostamisesta sukuseuran toimintaan. Pohdittiin, mitä nuorille luontevia internet-pohjaisia foorumeja, kuten esim. facebook-sivut, voitaisiin ottaa käyttöön, ja tulisiko ne kuitenkin pitää suljettuina ulkopuolisilta käyttäjiltä. Sivujen kautta nuoret voisivat löytää omia juuriaan, kiinnostua sukuun kuulumisesta ja löytää ikäisiään uusia sukulaisia. Todettiin, että Internetissä mukana oleminen on väistämätöntä tulevaisuudessa. Ehdotettiin työryhmän perustamista, jossa olisi nuoria jäseniä mukana kertomassa omia näkemyksiään. Valtuutettiin lehtitoimikunta pohtimaan ja valmistelemaan asiaa.

Pekka Paavolainen muistutti edelleen, ettei sukuseuran lehteä tulla jatkossa poistamaan, vaan se on tärkein informaatiokanava jäsenistölle, nettisivut eivätkä muutkaan foorumit korvaa lehteä, vaan tukevat omalta osaltaan sukuseuran toimintaa. Sukulehdessä voidaan kannustaa internetin käyttöön julkaisemalla tietoja web-linkeistä, esim. VirtuaaliViipuri. Sähköpostiosoitteiden keräämistä ja ylläpitämistä jatketaan.

Johtokunnan tehtäväksi annettiin miettiä keinoja, miten jäsenmaksujen laskeva määrä käännettäisiin nousuun. Uskollisesti jäsenmaksunsa maksaneiden rivien harvettua pitää löytää keinoja, joilla kannustetaan ja rohkaistaan sukuseuralaisia maksamaan jäsenmaksunsa.

### **13 Kokouksen päättäminen**

Puheenjohtaja kiitti kokousväkeä ja päätti kokouksen klo 22.30.

# RUNOJA JA TARINOITA

## TARINA HIETANIEMEN VANHASTA HAUTAUSMAASTA

Käydessäni Lapinlahden kansakoulua Lapinlahdenkadulla 1960-luvulla, kuului jokaiseen syksyyn ja kevääseen luokan kävelyretki läheisellä Hietaniemen vanhalla hautuumaalla. Väliin keräsimme lehtiä askarteluun, joskus hautuumaalta käveltiin läheiseen uimarantaan juomaan mehua. Vähän ymmärsimme haudoista, joiden välissä ei saanut leikkiä. Oravista enemmän.

Timo ja minä olemme asuneet koko yhteisen taipaleemme ajan kivenheiton päässä Hietaniemen hautausmaasta. Ensin Ruoholahdenkadulla, sitten kahdessa osoitteessa Lapinlahdenkadulla ja nyt Runeberginkadulla. Me emme lenkkeile, mutta me ulkoilemme kävellen rauhallisesti palttoot päällä ja jutellen mukavia.

Olemme yli 20 vuotta kävelleet Hietaniemen hautausmaalla kaikkina vuodenaikoina. Siellä on mahtavia kiviä joiden nimistä, syntymä- ja kuolinajoista, ammasteista tai reliefeistä voisi sepittää eepoksia ja niin me usein teemmekin.

Joulu on luku sinänsä. Siitä saakka kun lapsia on ollut (Vuodesta 1988) olemme joka joulu vieneet kynttilöitä sukulaisten haudoille Hietaniemessä. Ensin Paavolaisen hauta uudella puolella (Elsa, Erkki ja Hepu-täti). Jaakon nimi ei mahtunut kiveen, joten vaihdettiin uusi isompi kivi ja hakattiin siihen kaikki vanhatkin nimet uudestaan!

Sitten Laineiden sukuhauta vanhan puolen paraatipaikalta. Jalmari Peltonen (Ritvan isä) piirsi funkkistyylisen hautakiven appiukolleen rakennusmestari Odert Laineelle. Siihen on nyt perikunta haudattuna ja kivi alkaa olla täynnä. (Tämä on myös se skandaalinkäryinen hautuumaan kolkka: eräs sokea vainaja veistätti haudalleen opaskoiransa patsaan ja siinä se nyt lepää graniitista muotoiltuna vartioimassa isäntänsä unta.)

Uutena kohteena meillä on korkealla mällä sijaitseva Oskari ja Katri Kaakonkalvon hauta, jonka hoitovastuu on siirtynyt perhekunnallemme. Veimme osan Jaakon hautajaiskukistakin Oskarin ja Katrin haudalle, jotta hauta näyttäisi hoidetulta. Eivätkä ne kukat kumminkaan olisi Jaakon haudalle mahtuneet, eihän siinä, vasta lapioidussa haudassa ollut nimeäkään.

Hietaniemessä tehdään uudistuksia hartaudella, mutta jotkut onnistuvat lyömään itsensä läpi. Portaikko, jossa voi muistaa muualle haudattuja omaisia, on aina jouluisin kynttilämerenä.

Puhelemme aina lapsille Karvian sedistä ja tädeistä ja Hellin-mummon kotiväestä Liperissä. Viimeksi menemme muistomerkillle, jossa on äiti ja isä ja lapsi. Se on Karjalaan jääneiden omaisten hauta. Monesti Erkki saa syyttää viimeisen kynttilän. Sitten menemme kotiin ja joulu alkaa ja joulupukki onkin jo jättänyt lahjoja, voi ihmettä.

Meillä on viihtyisä hautausmaa ja meillä on juhlava hautausmaa, mutta kerran jouduimme suoranaiseen kiipeliin Hietaniemen hautausmaalla.

Lokakuussa 1991 päätimme lähteä iltakävelyille hautausmaalle. Ilona istui rattaissa, Timo työnsi ja minä yritin pysyä yhtenä kappaleena. Hilda nimittäin syntyi noin viikon päästä 5.11. Teimme tavallisen kierroksen, alkoi olla pimeää.

Kun aiomme tulla kadulle, huomasimme että kaikki portit olivat lukossa. Hautuumaata ympäröi paksu, aika korkea, luonnonkivistä muurattu aita ja toisaalla hyinen meri. Ilona oli väsynyt, minä olin paniikissa ja Timo ymmällään. Missään ei ollut ristin sielua, ei kadulla eikä hautuumaalla. Kännyköitä ei ollut ainakaan meillä, ja mihin olisi pitänyt soittaa?





Tätä ette ehkä usko, mutta silloin ajoi kadulla kaksi moottoripyöräpoliisia ja minä kirkumaan ja ryskyttämään porttia. Toinen huomasi meidät ja toinenkin pysähtyi. Lapsi ehkä olisi saatu muurin yli, kevyet rattaat samoin, Timo olisi ehkä päässyt jotenkin kiipeämään muurille, ja poliisit olisivat ehkä saaneet tuettua hänet alas, mutta miten minut ja sikiö olisi saatu muurille ja muurilta alas ilman vaurioita? Portti oli ja pysyi kiinni.

Aikansa soiteltuaan poliisit saivat jonkun huoltomiehen liikkeelle, oli kai sunnuntai, ja lopulta sininen pakettiauto ilmestyi hautojen välistä vanhan krematoriokappelin parkkipaikalle. Saimme nuhteita, hautuumaalla oli kuulemma aukioloajat joita piti noudattaa. Hautuumaalla aika katoaa.

**Paula Koskimäki**

ISÄ

lepäät kiven alla ilman toista jalkaa  
minun on kauhea ikävä  
et voi maistaa huulillasi, et voi nähdä silmilläsi, et kuulla korvillasi  
et voi tulla meille lounaalle, vaikka pöytä on katettu

Meillä oli niin paljon yhteistä.  
Lapsuuden hetket, minun koulutarinani ja Mercedes Benz  
elämä mökillä, kuinka vihasitkaan kalastusta, nauriit  
näkö, rytmi, nokkeluus ja pohdiskelu  
muuta ei ollut

Tutkijan urasi  
minä tein sitä tätä ja tuota, olin töissä, olin nuorempi kuin sinä  
kävin kotona ja juteltiin, juotiin kahvia keittiössä,  
sinä kyselit kaikenlaista, sinua kiinnosti  
olin lapsesi

Vanhenit kun lapseni viimein syntyivät  
pidit heistä, vaikka 1930-luvun miehenä olit asiassa vähän avuton  
hidastuit, TV astui elämääsi  
vävyille olit lojaali, aikuinen mies kiinnosti

Viimeiset kolme vuotta teit kuolemaa  
niin kynsin ja hampain yritit pitää kiinni  
kirjoitit herkeämättä muistiinpanoja sairaalassa, jotta et kuulisi  
kuolevien mölinää

Viimeiset sanasi olivat: ”Ai että tällainen menettelytapa”  
Hautajaisissa itkin kovempaa kuin koskaan ennen.

Voi isä  
tule meille lounaalle.

**Paula Koskimäki**



Jos vastaanottajaa ei tavata, lehti pyydetään palauttamaan:  
Helena Paavolainen, Kivijatie 4 D 37, 00940 HELSINKI.

## RUNOJA JA TARINOITA

### ELÄMÄ KANTAA

Usvan alla kävelee  
hännällensä sivelee  
pieni heppa suloinen,  
silti alakuloinen.  
Kysyt varmaan mikä on,  
miksi olet onneton?  
Nouset selkään hevosen,  
epäröiden, harkiten.  
Iloisesti hirnuen  
heppa lähtee laukaten.  
Saihan selkään ihmisen,  
josta pitää eniten

**Lotta Suutarla, 9**

*Lotta kirjoitti runon syntymäpäivälahjaksi surullisessa elämäntilanteessa olleelle ratsastusta harrastaneelle tädilleen. Sukuseuran lehdelle runon toimitti Lotan isoisä, Mikko Paavolainen*

### VASTAHYÖKKÄYS KONEIDEN ELOLLISTAMISTA VASTAANI

Väreilet silmieni edessä, kone  
ole siinä, pysyt paikallasi, et liiku!

Ymmärrät kosketukseni  
et ajatuksia, tule, kannan sinut tehtaalle.

Ääntelysi ymmärrän vaivoin,  
kuole pois, Kone! Et voi.

**Paula Koskimäki**